

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 9 JULI 1924

No. 445

INHOUD

	Blz.
HET INDUSTRIALISATIE-VRAAGSTUK VOOR NED.-INDIE door <i>Ir. J. van der Waerden</i>	598
Pachten en Loonen in den Landbouw in verband met de Exportindustrie II (Slot) door <i>J. Smid</i>	600
De „Nota betreffende den toestand van 's Lands Financiën” behoorende bij de Indische begrooting 1925, door <i>G. J. W. Putman Cramer</i>	602
Het vraagstuk van de Termijnzaken in vreemdevaluta I door <i>W. C. Posthumus Meyjes</i>	603
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Financiële politiek van de nieuwe Fransche Regeering, door <i>Prof. Bertrand Noguro</i>	605
AANTEEKENINGEN:	
Im- en exporthandel van Nederlandsch-Indië gedurende 1923	607
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	609
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	610—612
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.
Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink*.
Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam*.
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37*.
Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,—
per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

8 JULI 1924.

De geldmarkt bleef ook gedurende de maandwisseling zeer ruim. Particulier disconto noteerde $3\frac{3}{4}$ pCt., terwijl aan het einde der week ook wel voor $3\frac{3}{8}$ pCt. werd afgedaan. De prolongatierente liep nog iets verder terug, Donderdag werd $2\frac{1}{2}$ pCt. genoteerd.

* * *

Terwijl het totaalcijfer der binnenlandsche wissels op den weekstaat van De Nederlandsche Bank een geringe stijging aanwijst van f 144,6 miljoen tot f 145,3 miljoen, vertoonen de beleeningen een sterke vermeerdering ten bedrage van f 31,9 miljoen. Deze vermeerdering komt geheel voor rekening der effectenbeleeningen van Hoofdbank en Bijbank, die resp. van f 50,7 op f 82,4 miljoen en van f 12,4 op f 15,6 miljoen kwamen; de Agentschappen evenals de goederenbeleeningen vertoonen een lager cijfer. Aangenomen zal wel mogen worden, dat deze sterke uit-

zetting verband houdt met de moeilijkheden, die zich in de bankwereld voordoen.

Het renteloos voorschot aan den Staat bedraagt f 9,9 miljoen tegen f 6,2 miljoen de vorige week. De metaalvoorraad onderging een daling van ruim f.250.000 die geheel aan vermindering van den zilvervoorraad is toe te schrijven. De buitenlandsche wissels en de diverse rekeningen onder het actief zijn resp. circa f 900.000,— en ruim f 7,5 miljoen lager, waarschijnlijk in verband met verdere realisatie van buitenlandsch tegoed.

De biljettenemissie steeg met ruim f 9,3 miljoen tot f 992,3 miljoen, terwijl de rekeningcourant-saldi met ruim f 18 miljoen tot f 65,4 toenamen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 329,2 miljoen tegen f 334,8 miljoen op den vorigen weekstaat.

* * *

De wisselmarkt was flauw en weder vrij stil. Bijna alle wissels liepen meer of minder terug; ook Dollars brokkelden weder iets verder af. Opvallend flauw was Kopenhagen. Geopend op ongeveer 43,80 werd Dinsdag voor 41,30 afgedaan. Later trad een verbetering tot ca. 42,— in, de stemming bleef echter flauw.

LONDEN, 5 JULI 1924.

Alle omstandigheden hielpen mee om daggeld Maandag, den laatsten dag van Juni, bijzonder duur te maken. Verschillende banken lieten hunne uitstaande leeningen, met het oog op hunne balansen afloopen, terwijl ook verder het aanbod gering was. Niettegenstaande bij de Bank of England weer een flink bedrag voor een week werd opgenomen, moest voor voorschot tot in Juli in vele gevallen $4\frac{1}{2}$ pCt. betaald worden. Reeds Dinsdag had de omkeer plaats. Aanbod overheerschte geheel, en men deed de eerste terugbetaling aan de Bank. Door de groote couponbetalingen was er evenwel zulk een overvloed van middelen, dat daggeld vaak tegen 1 pCt. verkrijgbaar was. Vernieuwen van zevendaagsche leeningen kostte gewoonlijk $2\frac{1}{2}$ pCt., maar in sommige gevallen $2\frac{3}{4}$ pCt.

De discontomarkt was nog steeds vast. Nog is men niet zeker, dat de Bankrate niet verhoogd zal worden. Van de zijde van eenige banken was er Donderdag vraag naar Augustus Treasury Bills tegen $2\frac{13}{16}$ — $\frac{7}{8}$ pCt.

2-mnds. prima bankaccept $3\frac{1}{16}$ — $\frac{3}{16}$ pCt.; 3-mnds. idem $3\frac{5}{16}$ — $\frac{3}{8}$ pCt.; 4-mnds. idem $3\frac{7}{16}$ — $\frac{9}{16}$ pCt.; 6-mnds. idem $3\frac{3}{4}$ —4 pCt.

HET INDUSTRIALISATIE-VRAAGSTUK VOOR NED.-INDIË.¹⁾

Laat ik beginnen met op te merken, dat hierover in Holland veel misverstand is gesticht en daardoor veel misverstand bestaat, terwijl het uit zich zelf wel belangstelling verdient en zeker een beter begrip.²⁾

In zijn grondslag althans is het probleem eenvoudig te stellen, hoe moeilijk zijne oplossing daarna ook blijken moge.

De moeilijkheid der oplossing schuilt, als van alle problemen in Indië, in de bijzondere constructie van de Koloniale Maatschappij.

De huidige ontwikkeling van Java — want alles gaat hier hoofdzakelijk om en over dit hoofdeiland, waar 35 van de bijna 50 miljoen der bevolking wonen — is voortgekomen uit twee totaal verschillende maatschappijen, de eigen Oostersche en de ingevoerde Westersche, welke laatste de ontwikkeling van *binnen* feitelijk heeft verstoord en voor een deel vernietigd en haar eigen belangen daarvoor in de plaats, althans op den voorgrond, heeft geplaatst, laten we zeggen gedurende ruim een eeuw.

In die eeuw heeft tegelijkertijd een fenomenale bevolkingstoename plaats gehad, welke door den overheerscheden Westerschen invloed op het productieproces niet dan op kwantitatieve wijze zich uitte, althans geen belangrijke wijzigingen bracht in de maatschappelijke structuur van het land. Alle functies in dat — naast den landbouw der bevolking — gewijzigde productieproces — ingezet door Westersche e.g. Europeesche werkzaamheid en kapitaalbelegging — bleven in handen der uitheemschen en zoowel de klassevorming als beroepsgroepering in de inlandsche maatschappij als het ontstaan van een nationaal kapitaal werden er door belet.

Java werd door zijn waardevolle handelsgewassen opgenomen in het wereldverkeer, terwijl de bevolking grootendeels in haar primitieven staat van landbouwers bleef, met een meer en meer versnipperd grondbezit, kapitaalgebrek en zonder intellectuele ontwikkeling.

Java werd een rijk land met een arme bevolking, welke gekluisterd bleef aan den grond. Java werd een rijk exportland met eene bevolking zonder meer dan een minimum draagkracht.

De handelsbalans was tot voor den oorlog en ook daarna, thans zelfs in hooge mate, onafgebroken gunstig met honderden miljoenen guldens overschot — doch in de welvaart der inheemsche bevolking kwam niets daarvan tot uiting.

Waar de bezitters van het in Indië werkzame kapitaal elders in Holland en Europa gevestigd waren, richtte zich de goudstroom, voortvloeiend uit het saldo der handelsbalans, niet op Indië, doch allereerst op Holland en verder op de landen, waar de eigenaren van het Indische kapitaal woonachtig waren. Inkomensvorming in Indië kon enkel plaats hebben van het deel van de opbrengst der cultures en ondernemingen, dat als loonkapitaal ging rouleeren. Dit bepaalde, tezamen met het overschot der opbrengst der eigen gronden der bevolking, de koopkracht van de gezamenlijke bevolkingsgroepen.

Dit agrarisch systeem, waaronder de bevolking van Java nu de laatste 100 jaren heeft gewerkt, is niet bij machte gebleken meer dan een zeker status quo (te weten een minimum bestaan) der in dichtheid sterk toenemende bevolking te handhaven. Zelfs is het de vraag, of dit niveau niet nog daalt. Dit systeem mag dan in de breedte gewerkt hebben, in de hoogte deed het dit zeker niet.

De vraag dus of bestaansmiddelen buiten den grond

¹⁾ Dit artikel vormde het schema van een inleiding over „Het industrialisatie-vraagstuk voor Ned.-Indië”, gehouden in de vergadering der afdeling Technische Economie van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs op 4 Juni 1924.

voor de inlandsche bevolking noodig zijn, behoeft niet veel betoog.

Het geheele probleem der industrialisatie is een onderdeel van het vraagstuk: opvoering van het economisch peil der bevolking en hare lotsverbetering. Er moeten levensvormen komen die omhoog werken en daarbij ligt voor de hand, dat zoowel een geoefende handwerkersstand met een hooger levensstandaard, als een leger industrie-arbeiders de inlandsche bevolking zal kunnen verlossen uit den ban, waarin ze thans als agrarisch proletariaat gehouden wordt.

In de laatste halve eeuw is de bevolking van Java verdubbeld; er zijn dus thans ook tweemaal zooveel monden te voeden als voorheen, nl. 35 miljoen tegen 17 miljoen in 1875.

De groote cultures, welke in dien tijd enorm uitgebreid zijn en Java en Indië aan het wereldverkeer hebben aangesloten, gebruiken betrekkelijk weinig werkvolk. De suikercultuur in het bijzonder, die inderdaad veel geld onder de bevolking heeft gebracht, heeft tevens beslag gelegd op de beste bouwvelden.

Niemand zal er intusschen aan denken Java, dat door zijn waardevolle handelsgewassen aldus opgenomen is in het wereldverkeer, daaruit weer terug te dringen.

Overigens zou een herstel van den vroegeren oer-toestand niet meer baten, juist door de fenomenale toeneming der bevolkingsdichtheid in den loop der laatste eeuw. Opheffing der uitheemsche werkzaamheid zou slechts van economisch nadeel zijn voor de bevolking. Daarnaast behoort echter erkend, dat de huidige toestand met tekort aan grondbezit en de enorme versnippering daarvan, naast kapitaalgebrek en geringe intellectuele ontwikkeling, elken verderen opbloei beletten.

Dat de inlandsche landbouw, meer in het bijzonder de sawahbouw, de voornaamste bron van inkomsten van de bevolking van Java is, blijven zal en blijven moet, daarover bestaat weinig verschil van meening.

Dat de uitbreiding van het oppervlak der sawahgronden achterblijft bij de bevolkingstoename is een feit, al wordt door sommige economen (Prof. Kielstra uit Wageningen, E.-S.B. 2 April 1924, blz. 302 e.v.) daarop niet genoeg gelet. De thans bekende cijfers luiden:

1874 2.156.000 bouws

1921 3.439.000 „

eene uitbreiding dus van 60 pCt. tegen een bevolkingstoename van 100 pCt.; gelukkig echter is in die jaren vooral de uitbreiding van droge gronden veel belangrijker toegenomen en wel:

1875 pl.m. 500.000 bouws

1921 pl.m. 4.400.000 „

Onder deze 4,4 miljoen zijn dan 2,7 miljoen vaste tegallans. Voorts blijkt, dat door arbeid der bevolking en hulp der irrigatiewerken in die halve eeuw 1¼ miljoen bouw droge gronden in sawahs is omgezet. Daarbij is de z.g. Oostmoesson-beplanting sterk uitgebreid, waarbij dus rijst (padi) als 2e gewas wordt aangeplant. De verhouding schijnt ongeveer aldus gesteld te mogen worden:

toename zielental 2 : 1

„ rijstvelden 1,6 : 1

„ tegal-gronden 4,5 : 1

„ padi als 2e gewas 3,5 : 1

Intusschen wijst het de overhand nemen der droge gronden op belangrijken achteruitgang van de gemiddelde kwaliteit der bouwgronden; terwijl ook de nieuwe sawah-gronden over het algemeen inferieur zijn aan de oude. Dit blijkt ook daaruit, dat de gemiddelde rijstproductie per bouw is gedaald.

Dr. Van der Elst van het Departement van Landbouw te Buitenzorg geeft in een zeer gedocumenteerde verhandeling in het jongste Aprilnummer van het Tijdschrift „Koloniale Studiën”,¹⁾ waaraan deze cijfers zijn ontleend, als gemiddelde:

¹⁾ [Verg. p. 588 in het vorig nummer. — Red.]

van 1878—1887 25,1 pikol per bouw
 „ 1914—1923 23,6 „ „ „
 terwijl bovendien de oogstmislukkingen in de laatste halve eeuw zijn toegenomen. Een zijner conclusies is:

„Waar de landbouw ondanks talrijke oogstmislukkingen toch op groote schaal blijft planten, kan men den economischen toestand niet dan als zeer ongunstig beschouwen.”

In elk geval blijft de ontwikkeling en productiviteit van den landbouw achter bij den aanwas der bevolking en is wat betreft de cultuur der voornaamste voedingsgewassen de landbouwende bevolking in de laatste halve eeuw in een niet-opgaande lijn, terwijl de steunpilaren, welke den inlandischen landbouw tot nog toe vrijwel staande hebben gehouden:

- 1c. occupatie van nieuwe bouwgronden;
 - 2c. meer intensieve bebouwing;
 - 3c. irrigatieverbetering,
- zich meer en meer begeven.

Doch aangenomen voor een oogenblik dat intensivering nog wel mogelijk is door meerdere mechanisatie van den sawah-rijstbouw, dan komt men tegelijk weer op het vraagstuk te staan, wat ter verschaffing van werk aan degenen, die dan inkomsten daarvoor zullen derven, moet worden gedaan.

Daar komt bij, dat door Westersche aanraking en losraken van het grondbezit een belangrijk deel der Javaansche bevolking grootere ideële en materiele behoeften heeft gekregen en een drang naar hooger zich doet gevoelen. Het volkskarakter dat Java in de laatste jaren meer veroverd dan dikwijls besirood wordt en menig Javaan leerde nieuwe behoeften kennen en gevoelt, dat deze voor hem niet meer onbereikbaar zijn. Ook dit accres zal dus moeten worden gedeelt in de toekomst en bij een volk van tientallen miljoenen kost de geringste verhooging reeds enorme bedragen.

Aangenomen dat er meer uit den landbouw te halen is, zal ook de toekomst meer eischen stellen en een belangrijker vergrooting van het productie-inkomen vorderen dan de landbouw zal vermogen bij te houden.

Er zijn meermalen becijferingen gemaakt wat een Javaansch grondbezitter gemiddeld van zijn akkers kan trekken — eigen arbeid niet medegerekend — en de uitkomsten van de heeren Van Deventer en Moll o.a. varieerden tusschen 10 en 12½ cent daags.

Een ander sprekend cijfer is, dat men moet aannemen, dat heden ten dage nauwelijks 50 pCt. der bevolking nog aan grondbezit verbonden is.

Zulke cijfers maken veel woorden voor het betoog, dat bestaansmiddelen buiten den grond voor de Inlandsche bevolking hoog noodig zijn, overbodig.

Opvoering van het economisch peil der bevolking van Java, hare lotsverbetering, is het probleem waarvan de naaste toekomst de oplossing zocht.

Dit probleem maakt noodig den overgang van de agrarische naar de half-agrarische en half-industriële huishouding te forceeren.

Tegenstanders der industrialisatie van Indië, zooals het ruim omschreven heet, beroepen er zich bij voorkeur op, dat het zou gelden een tegennatuurlijk dwangproces, zoolang er geen innerlijken drang van de inheemsche bevolking in haar geheel naar uitgaat; en achten vooral fabrieksnijverheid onverenigbaar met den aard van de volkshuishouding.

Nu zijn de machinale vervaardiging van gebruiksgoederen in daarvoor bestemde werkplaatsen en het vervoer met machinale trekkracht in elke samenleving een breek met het verleden geweest en zijn daaruit conflicten geboren met de in die maatschappijen levende opvattingen van arbeid en kapitaal.

Op Java is de status al lang zoo, dat noch de uitvinding der stoommachine, noch de verbetering der verkeersmiddelen, noch het gebruik van mechanische beweegkracht daaraan zijn voorbijgegaan en feitelijk verkeert dit land in dien zin al vanaf den eersten aanleg van spoorwegen in industriële opkomst.

De suiker- en de petroleumindustrie hebben daaraan meer leiding gegeven en voorts de mijnontginningen.

Daarbij kwamen in meer recenten tijd de kininefabriek, caoutchoucoverwerkingsbedrijven (autobanden en eboniet), de portlandcement-industrie nabij Padang, meerdere oliefabrieken (al konden deze zich ook niet erde houden), de steeds meer uitgebreide werkplaatsen der spoor- en tramwegen en nu zeer onlangs de papierindustrie met hare uiterst volledige, moderne inrichting (werkende vanaf grondstof over half-product tot eindproduct en hare eigen chemische behoefte van loog en chloor verzorgend in een nevenbedrijf.

Aan dit alles is drang der Inlandsche bevolking vreemd gebleven.

De geschiedenis, ook in Europa, leert overigens dat, ongeacht of de tot standkoming door innerlijken drang geschiedt, de gevolgen voor de maatschappij gelijksoortig zijn.

Het al of niet gelukken hangt eenvoudig ervan af hoe de conflicten van den arbeid, kapitaal en techniek beslecht worden.

Voorts kan dit langer of korter duren, doch in alle landen, waar de omzetting heeft plaats gevonden, tracht zij door te gaan tot volle rijpheid.

Als historisch voorbeeld dat de overgang organiek heeft plaats gehad geldt het Engeland der 18e en 19e eeuw, terwijl in het Frankrijk Van Colbert en het Pruisen der 18e eeuw de mechanische opbouw plaats greep met drang van Staatszide. In Japan dito.

Enkel redenen van nuttigheid kunnen den doorslag geven welke oplossing valt te kiezen. Kan het doel niet of niet voldoende spoedig worden organischen weg worden bereikt, dan zal de andere, waarbij de Staat medewerkt het doel te doen bereiken, de aangewezen zijn.

Bedenklijk wordt het pas, wanneer het geschieden zou zonder voldoende waarborgen, dat het doel bereikt zal worden.

Op Java zelf heeft de geforceerde weg zich al éénmaal als zeer doeltreffend aangewezen en wel toen onder het Cultuurstelsel het verwerken van het Gouvernmentssuikerriet aan de orde werd gesteld. Het Gov. Gezag heeft toen dusdanig gewerkt en geholpen dat Java zijn suikerfabrieken rijk werd. Hieraan dankt de huidige vrije Javasuikerindustrie haar bestaan.

De bezwaren, welke thans gehoord worden tegen industrialisatie, zijn van dezelfde orde als toen men in 1875 den aanleg van spoorwegen op Java roekeloos vond en de concessievragers zich bepaalde tot een spoorweg, loopend op rails en getrokken door karbouwen; of toen men in 1882 de petroleumindustrie als een onmogelijke nieuwigheid doodverfde en ook hier het Gouvernement moest bijspringen en het geld tot het doorzetten der boringen in renteloos voor-schot gaf.

Industrialisatie, laat dit voorop gesteld blijven, is voor Indië noch onnatuurlijk noch ontijdig.

Daarbij roepen de eigen behoeften dezer landen om haar industrie, vooral nadat de oorzaken der internationaal goederenverkeer eenmaal verstoorde en de gevolgen daarvan voor de geheele volkshuishouding kwamen open liggen.

Zeker is het dat deze oorlogservaring en de nakoemde crisis de stimulans werden om het industrievraagstuk van Indië weer meer nabij te beschouwen, te onderzoeken en tot verdere oplossing te voeren.

Kan dus het *waarom* uit de economische situatie van Indië voldoende worden afgeleid, ook de politieke belangen van Indië zijn gemoed bij de vestiging van een grootindustrie. Eenmaal vaststaand, dat de natuurlijke hulpbronnen aanwezig zijn, eischt een zelfstandigheidspolitiek — zooals wij daar moeten voeren — ontginning ervan.

De nadruk blijve echter gelegd op de *welvaartpoli-*

tiek, welke de Regeering ten behoeve der anders neergaande inheemsche bevolking zal moeten voeren.

Zuiver agricultuurlanden zijn tot economische achterlijkheid en intellectueelen stilstand gedoemd.

Ieder volk nadert naarmate het zich verder ontwikkelt de industrieele periode.

De geschiedenis van elk land, dat een hooger trap van ontwikkeling heeft bereikt, bewijst, dat op den duur alle behoeften, zoo maar eenigszins mogelijk, worden geproduceerd door de eigen industrie; zelfs zulke waarbij andere landen een groote voorsprong hebben ter zake van de aanwezigheid van grondstoffen, steenkool en last not least ervaring.

De grootste verandering heeft in Holland in de laatste 25 jaren ondergaan het percentage dat door eigen productie gedekt wordt van de behoefte van den *Nederlandschen* machinebouw, scheepsbouw, spoorwegmaterieel, electrotechnische uitrusting en nog zoovele andere zaken.

Canada, Zuid-Afrika en verschillende staten van Zuid-Amerika maken thans een gelijksoortig proces door.

Japan en Australië zijn reeds een heel eind op weg en ongetwijfeld zullen China, Britsch-Indië en Nederlandsch-Indië volgen.

De omzetting tot industrie-staten volgde in Europa, weliswaar een meer vloeiende lijn, doch ook deze ging allengs steiler op; in Amerika ging de lijn direct scherp omhoog. In Japan ging het met sprongen.

Het *waarom* der industrialisatie moge hiermede voldoende zijn aangeduid.

Blijft het *hoe*. Het is hier dat vraag en antwoord nog het verst van elkander gescheiden zijn; wel is het einddoel bekend.

Minister *Idenburg* heeft dit in 1902 alreeds in het Hollandsche Parlement aangeduid met deze woorden:

„Als einddoel zal men in het oog moeten vatten een Inlandsche Industrie gedreven niet met Europeesch maar met Inlandsch kapitaal.”

Na desuiteenzetting hiervoren, hoe de groote cultures met Westersch kapitaal nagenoeg geen kapitaalvorming bij de Inlandsche bevolking teweegbrachten en de winsten daarvan goeddeels naar buiten Indië vloeien, behoeft de juistheid om het *einddoel* aldus te stellen wel geen betoog.

J. VAN DER WAERDEN.

's Hage, Juni 1924.

PACHTEN EN LOONEN IN DEN LANDBOUW IN VERBAND MET DE EXPORTINDUSTRIE.

II.

Vermeerdering der landbouwende bevolking heeft, althans zoo eene zekere bevolkingsdichtheid is bereikt, de strekking, het gemiddeld inkomen van alle bij den landbouw betrokken personen te doen dalen. En van dit kleinere gemiddelde inkomen verschijnt, onder de werking der wet van vraag en aanbod, een grooter deel als pacht en een kleiner deel als loon.

Onder loon behoort hier niet alleen te worden verstaan het eigenlijke arbeidsloon, maar het arbeidsinkomen in het algemeen, dus ook dat van den landbouwer, voor zoover dit niet bestaat uit pacht of kapitaalrente. Voor wie van landarbeid moet leven, is deze gang van zaken alzoo niet gunstig, voor de grondeigenaren is hij voordeelig.

De wet van vraag en aanbod is dus wel eene harde wet. Geen wonder dan ook, dat zij velen niet bevredigt en men haar op zij wil zetten. Handelt men daarmede in het belang van pachters en arbeiders? Voor het oogenblik misschien wel, op den duur echter ongetwijfeld niet.

Die wet van vraag en aanbod is wel hard, maar evenals vele harde en onaangename zaken, niettemin heilzaam. Het kan, meen ik, zijn nut hebben, hierop wat verder in te gaan. Onder de werking van die wet worden door toeneming der bevolking niet alleen de

landbouwloozen gedrukt, maar ook de andere loonen, daar deze, als men den zaken haar vrijen loop laat, in nauw verband staan met de landbouwloozen. Zijn de laatste in vergelijking met de andere loonen te laag, dan zullen werkkrachten van het platteland zich in grooteren getale aanbieden in de stedelijke en industrieele bedrijven en daar de loonen weer doen dalen.

Het eerste gevolg van dit met elkaar in overeenstemming blijven van de stedelijke en industrieele loonen met de landbouwloozen is, dat de daling van haar inkomen ten gevolge van de toeneming der bevolking voor de landelijke bevolking beter is te dragen, daar ook verschillende diensten, welke andere bevolkingsgroepen haar bewijzen, minder duur betaald behoeven te worden.

En het tweede gevolg is, dat, naarmate de dichtheid der bevolking van een land toeneemt, de arbeid er in vergelijking met andere landen, welke minder dicht bevolkt zijn, goedkoop wordt. Dit is voor de arbeiders in het dichtbevolkte land wel onaangenaam, maar is niettemin het eenige middel, om hun loon niet tot lager peil te doen zinken dan strikt noodzakelijk is. Door dien lagen loonstandaard wordt het voordeelig, arbeid uit te voeren, d.w.z. in het dicht bevolkte land exportindustrieën te vestigen, die uit den vreemde afkomstige grondstoffen bewerken tot producten, welke ook weer in den vreemde worden afgezet. Behalve betrekkelijk lage loonen, is voor de ontwikkeling dier exportindustrie noodig kapitaal. Daarvoor heeft de harde wet van vraag en aanbod ook weer gezorgd, doordien zij, naarmate de bevolking toenam, de pacht deed stijgen, welke in streken, die uitsluitend van eigen bodem moeten bestaan, de belangrijkste bron is voor kapitaalvorming.

Heeft de exportindustrie zich eenmaal gevestigd, dan kan het zijn, dat zij zeer levensvatbaar blijkt. Bij den heerschenden, op de landbouwloozen gebaseerden loonstandaard, zal zij wellicht meer dan gewone winsten afwerpen. Deze winsten leiden tot kapitaalvorming. Door een en ander zal zoowel de neiging als de mogelijkheid ontstaan, om de exportindustrie uit te breiden. Daarvoor zijn arbeiders noodig, die men door hogere loonen uit te loven, zal moeten onttrekken aan den landbouw. Dientengevolge zal het aantal personen, dat in den landbouw werk moet vinden, dalen of in elk geval lager zijn dan anders het geval zou wezen. Men zal zodoende weinig productief werk, dat bij een grooter aantal op landbouwarbeid aangewezen personen zou moeten worden verricht, achterwege kunnen laten, waardoor de landbouwloozen stijgen of althans betrekkelijk hoog worden gehouden.

Zoo kunnen, indien men de wet van vraag en aanbod vrij laat werken, gunstige uitkomsten gevende exportindustrieën de landbouwloozen en daarmede de basis van het algemeen loonpeil in eene streek als het ware omhoog trekken. Een merkwaardig voorbeeld in dit opzicht levert Twente. De Twentsche industrie dankt hare opkomst voor een groot deel aan de omstandigheid, dat, doordien de bodem in Twente de toenmalige bevolking slechts een schraal bestaan gaf, de arbeid er goedkoop was. Dit is eene omstandigheid, welke eene groote rol speelt bij het vestigen van eene industrie in streken, waar de grondstoffen ontbreken.

Dank zij den voorspoed, welken die industrie op den duur deelachtig werd, breidde zij zich uit en bewerkte zij, dat niet alleen het accres der fabrieksbevolking, maar ook dat der landbouwende bevolking een bestaan kon vinden in de industrie, wat een zeer gunstigen invloed had op de landbouwloozen zoowel als op den geheelen loonstandaard in Twente.

Wat in Twente reeds betrekkelijk vroeg, en op bijzonder in het oog springende wijze, geschiedde, had in de laatste dertig jaren voor den oorlog, zij het ook niet overal zoo duidelijk zichtbaar, plaats in tal van andere streken. Het teveel aan menschen, dat in onze

landbouwstreken ontstond, vond een heenkomen in de industrie, speciaal in de exportindustrie en daaraan is het te danken, dat de verbeteringen, welke in het landbouwbedrijf werden aangebracht, konden leiden tot verbetering van den toestand der geheele in landbouwarbeid haar bestaan vindende bevolking. Opgemerkt moet worden, dat daartoe ook nog bijdroeg de omstandigheid, dat de ontstaande industriele centra een voordeel afzetgebied vormden voor moeilijk over verren afstand te vervoeren landbouwproducten. Van de zijde van den landbouw werden toen wel klachten vernomen over de nadeelen, welke werden ondervonden van de door de industrie veroorzaakte loonstijging, doch deze klachten waren m.i. het gevolg van eene in agrarische kringen veel voorkomende fout, dat men landbouwbelangen verward met grondbezittersbelangen.

De grondbezitters hadden in dien tijd waarlijk ook niet te klagen. Doch ook al was dit wel zoo geweest, dan was toch voor het grootste deel der landbouwende bevolking de loonstijging een zegen, doordien zij plaats had langs natuurlijke weg.

De boven omschreven vooruitgang voltrok zich grootendeels onder de werking der wet van vraag en aanbod. Met die wet wil men meer en meer breken. Men wil de loonen in een bepaald bedrijf of in een bepaalden bedrijfstak niet langer doen steunen op het algemeene loonpeil, dat gebaseerd is op de landbouwloonen, die weer bepaald worden op de wijze als door mij is uiteengezet, maar ze vaststellen in overeenstemming met de financiële resultaten van het bedrijf of althans van den bedrijfstak, waarin de arbeider werkzaam is. Bij slechte uitkomsten afwerpende bedrijven zal dit practisch wel niet uitvoerbaar zijn, daar de arbeiders dan menigmaal een loon zouden ontvangen beneden den algemeenen loonstandaard, met het oog waarop ze dus elders werk zouden zoeken. Het resultaat van de nieuwe gedragslijn zal dan ook alleen zijn, dat in bedrijfstakken, waarin belangrijke winsten worden gemaakt, die extra-winst niet langer geheel of grootendeels aan de ondernemers zal komen, maar hoofdzakelijk den arbeiders ten deel zal vallen. Dit lijkt heel mooi en is het ook inderdaad, althans tijdelijk, voor die arbeiders, welke het geluk hebben, in die zeer gunstige resultaten afwerpende bedrijfstakken werkzaam te zijn. Maar deze gedragslijn zal ten slotte allerongunstigst werken op den algemeenen loonstandaard en wel inzonderheid op de landbouwloonen. Onder de werking der wet van vraag en aanbod had tot dusverre eene natuurlijke afvloeiing plaats van den landbouw en van de minder gunstig werkende industrieën naar die takken van industrie, welke zeer gunstige vooruitzichten aanboden, waardoor de landbouwloonen en daarmee de algemeene loonstandaard, zooals boven is aangetoond, als het ware omhoog werden getrokken. Het ligt echter voor de hand, dat de uitbreiding van die gunstig werkende bedrijfstakken nu niet of althans in veel geringere mate zal plaats hebben. Wie zal daartoe overgaan, als hij weet, wel de eventueele verliezen bij niet-slagen te moeten dragen, doch de winsten bij welslagen aan anderen te moeten afstaan? Bovendien zal de voor die uitbreiding noodige kapitaalvorming sterk worden geremd of wellicht geheel achterwege blijven.

Ik keer nog eens terug tot Twente. Verondersteld, dat men voor 40 à 50 jaren in Twente de loonen zoodanig had bepaald, dat van meer dan normale rente voor den kapitalist geen sprake was. Zou dan de industrie zich in Twente niettemin evenzeer hebben uitgebreid? Of zou, ook al was dit niet het geval geweest, toch de talrijke, thans aldaar woonachtige bevolking een even goed bestaan hebben kunnen vinden als tegenwoordig, maar alleen in de exploitatie van den bodem? Het lijkt mij toe, dat het antwoord op deze vragen niet anders dan ontkenkend zal kunnen zijn.

Met het oog op het bovenstaande is het dan ook zeer te vreezen, dat het streven, om bij de oplossing van loonconflicten gebruik te maken van het onderzoek der boeken, ons op den verkeerden weg zal brengen, inzonderheid wanneer het geldt exportindustrieën. Men kan misschien door boekenonderzoek uitmaken, of in een bepaald bedrijf of in een bepaalden bedrijfstak de winst groot genoeg is, om er een deel af te nemen en dit te geven aan de arbeiders, zonder daardoor het stopzetten der bestaande ondernemingen te veroorzaken. Hoogst moeilijk lijkt het mij echter uit te maken, of de winst groot genoeg blijft, ten einde de zekerheid te scheppen, dat de industrie zich voldoende zal uitbreiden, om aan de voortdurend aangroeiende bevolking werkgelegenheid te geven. Het komt mij voor, dat die zekerheid het best verkregen wordt, indien men de bepaling van het loon in het algemeen overlaat aan de wet van vraag en aanbod en er zich alleen toe bepaalt, enkele daarbij ontstaande verkeerde uitwassen weg te nemen. Naarmate men verder gaat, bevoordeelt men wel de arbeiders, welke op dit oogenblik in gunstig werkende bedrijven arbeiden, maar men remt of doet te niet den gunstigen invloed, welken die bedrijven kunnen uitoefenen op den algemeenen loonstandaard en wel inzonderheid op de landbouwloonen.

Ik kom thans tot mijn uitgangspunt terug. De landarbeiders — en daartoe reken ik allen, die van landbouwarbeid moeten leven, dus ook de kleine landbouwers — ondervinden thans den nadeeligen invloed van den te hoogen prijs van den arbeid (gevolg van hooge loonen, sociale maatregelen enz.) in verschillende andere bedrijven. In de eerste plaats wordt den landarbeiders daardoor het leven te duur gemaakt in verhouding tot hun inkomen. In de tweede plaats zijn verschillende benodigdheden voor het bedrijf te hoog in prijs, wat ongunstig werkt op de financiële resultaten en daardoor ook op het loon. En ten slotte wordt aan het bevolkingssurplus te plattenlande de mogelijkheid benomen, arbeid te vinden buiten den landbouw, waardoor de landbouwloonen noodwendig nog verder moeten dalen.

Is in dezen heil te verwachten van den door den heer Hiemstra aanbevolen maatregel? Uit mijne beschouwingen valt m.i. de conclusie te trekken, dat deze vraag ontkenkend moet worden beantwoord.

De toestanden, zooals die zich in de laatste jaren in verschillende landbouwstreken hebben ontwikkeld, kunnen niet duurzaam worden verbeterd door overheidsmaatregelen, welke zich ten doel stellen, pachten en loonen op een kunstmatig peil te brengen, doch alleen door aan het bevolkingsaccres te plattenlande gelegenheid te geven, af te vlocien naar de industrie. Deze afvloeiing is echter alleen mogelijk indien de industrie zich krachtig uitbreidt. Voor die uitbreiding is noodig, dat de arbeid hier een prijs heeft, die in eene juiste verhouding staat tot den prijs van den arbeid in landen, waarheen onze industrie moet exporteeren of waarmede zij op vreemde markten moet concurreeren, voorts dat de ondernemers over het kapitaal beschikken, benodigd voor de uitbreiding der industrie en ten slotte dat aan die ondernemers naast de slechte kansen ook de goede worden gelaten.

Niet de landbouwloonen behooren daarom kunstmatig op een hooger peil te worden gebracht, maar men zal moeten ophouden door eene averechtsche loonpolitiek en door ondoelmatige sociale maatregelen ten aanzien van stedelijke en industriele bedrijven eene kunstmatige duurte te bevorderen en de uitbreiding der industrie te belemmeren.

De toestand zal voor hen, die van landbouwarbeid moeten leven, dan in verschillende opzichten verbeterd worden. De kosten van het leven, alsmede die van allerlei benodigdheden voor het bedrijf, zullen dalen. En de afvloeiing van de overtollige werkkrachten naar de industrie zal de strekking hebben de land-

bouwloon te doen rijzen en de pachten te doen dalen.

Ten slotte zij, ten einde misverstand te voorkomen, opgemerkt, dat ik den toestand, waarbij een groot deel der bevolking is aangewezen op export van zijn arbeid, allermint gelukkig vind. De bezwaren, die daaraan zijn verbonden, zijn echter een onvermijdelijk gevolg van eene bevolkingsdichtheid, welke te groot is in verhouding tot de natuurlijke hulpbronnen, waarover ons land beschikt. J. SMID.

Voorburg.

DE „NOTA BETREFFENDE DEN TOESTAND VAN 'S LANDS FINANCIËN”, BEHOORENDE BIJ DE INDISCHE BEGROOTING 1925.

I.

De Indische Begrooting, zooals zij den Staten-Generaal wordt aangeboden, kijkt de laatste jaren slechts op ondergeschikte punten af van die, welke in Indië aan den Volksraad wordt voorgelegd. Sommige cijfers ondergaan een geringe wijziging doordat in de maanden tusschen Mei en October nauwkeuriger gegevens bekend worden, doch overigens stemt het „Algemeen Financieel Overzicht”, waarmee de Memorie van Toelichting der definitieve begrooting aanvangt, geheel overeen met de „Nota betreffende den toestand van 's Lands financiën”, die de aan den Volksraad overgelegde ontwerp-Begrooting vergezelt.

Het navolgende geeft de voornaamste punten uit die Nota behorende bij de ontwerp-begrooting voor het dienstjaar 1925.

Uitkomsten 1922.

Voor zoover thans bekend bedragen de eincijfers:	
Ontvangsten geheelen dienst.....	f 758.297.000
Uitgaven geheelen dienst.....	„ 855.919.000
Tekort	f 97.622.000

Dit tekort wordt gevormd door een tekort van f 91.104.000 op den buitengewonen dienst, een tekort van f 9.058.000 op de vlootuitbreiding en van f 1.758.000 op de voedselvoorziening, waartegenover de gewone dienst een overschot van f 4.298.000 vertoont.

Deze cijfers zijn voor den geheelen dienst f 21,5 miljoen gunstiger dan de opgaven in de financieele nota van het vorige jaar.

Uitkomsten 1923.

Ontvangsten geheelen dienst.....	f 654.197.000
Uitgaven geheelen dienst.....	„ 717.263.000
Tekort	f 63.066.000

Dit tekort is ontstaan door een tekort van f 61.851.000 op den buitengewonen dienst en een van f 4.475.000 op de vlootuitbreiding. Daartegenover geeft de gewone dienst een overschot van f 3.260.000.

Deze uitkomsten zijn voor den geheelen dienst ongeveer f 119 miljoen en voor den gewonen dienst ruim f 89 miljoen gunstiger dan de ramingen.

Gewone dienst. De gunstiger resultaten van den gewonen dienst worden gevormd door een meerdere opbrengst van de belastingen van f 86.100.000. De inkomstenbelasting alleen bracht f 72.174.000 meer op dan de raming, doordien in 1923 nog groote bedragen uit den aanslag van vroegere jaren binnenkamen; de personeele belasting bracht f 1 miljoen meer op dan geraamd; de oorlogswinstbelasting, die „pro memorie” was geraamd, bracht f 29 miljoen op.

Daarentegen gaven verschillende andere belastingen lager opbrengsten dan de ramingen; o.a. bleven de accijnzen f 5,4 miljoen, de Sumatra-tabaksbelasting f 1,175 miljoen en de verponding f 2,877 miljoen daar beneden.

Het is zeer merkwaardig de ramingen en de werkelijk ontvangen bedragen van de inkomstenbelasting

over de jaren 1920 tot en met 1924 naast elkander te plaatsen.

Jaar	Raming	Werkelijk ontvangen bedragen
1920	f 43.500.000	f 30.956.934
1921	„ 50.500.000	„ 60.168.130
1922	„ 60.500.000	„ 171.256.441
1923	„ 48.400.000	„ 125.673.612
1924	„ 68.000.000	„ 100.000.000 ¹⁾
Totaal	f 270.900.000	f 488.055.117

¹⁾ Zie hieronder bij de „verwachtingen voor 1924”.

Daaruit blijkt, dat de inkomstenbelasting over die vijf jaar circa 218 miljoen gulden meer zal opbrengen dan werd geraamd.

Gaven de gezamenlijke belastingen een gunstiger resultaat van f 86.103.000, de monopolies vertoonden een tegenvaller van f 3.984.000, welke echter weer goed gemaakt werd door een hoogere opbrengst der producten van f 5.153.000.

Van de *monopolies* gaf het opiummiddel een tegenvaller van pl.m. f 4,9 miljoen (mindere ontvangsten f 12.956.000; mindere uitgaven f 8.031.000), veroorzaakt door de voortschrijdende vermindering van het gebruik; de zoutverkoop een tegenvaller van f 1.572.000, doordat minder zout verkocht werd dan geraamd was, waartegenover het bedrijfsoverschot van den pandhuisdienst de raming met f 2.513.000 overschreed door stijging van het bedrag en den duur der leeningen.

Het overschot van f 5.153 miljoen op de producten werd voornamelijk verkregen door de hooge tinprijzen; de tin toch bracht ruim f 11 miljoen meer op dan geraamd was. Door de betere prijzen van de rubber was de opbrengst daarvan ook pl.m. f 1,5 miljoen hooger dan de raming.

De steenkolenmijnen echter gaven een tegenvaller van f 5.688 miljoen, de goud- en zilvermijnen van f 0.775 miljoen; eerstgenoemde door de lagere prijzen en geringeren afzet, laatstgenoemde doordien de inbedrijfstelling op een later tijdstip plaats vond dan verwacht werd. Ook de kina-onderneming en het boschwezen gaven tegenvallers van te zamen ruim f 1 miljoen.

De *bedrijven* (havens, baggerdienst, landsdrukkerij, post-, telegraaf- en telefoondienst, spoor- en tramwegen en automobiëldiensten) gaven een tegenvaller van ruim f 24 miljoen. De ontvangsten bedroegen f 42,2 miljoen minder dan geraamd was, o. a. brachten de havens f 10,886 miljoen, de post-, telegraaf- en telefoondienst f 7.776 en de spoor- en tramwegen f 21.146 miljoen minder op dan geraamd.

In verband met de mindere mate, waarin diensten van deze bedrijven werden gevorderd, en tevens als gevolg van doorgevoerde bezuinigingen konden de gewone uitgaven — behalve bij den post-, telegraaf- en telefoondienst — aanzienlijk beneden de ramingen blijven. De totaal uitgaven bedroegen f 18 miljoen minder dan geraamd (havens f 5,7 miljoen, baggerdienst f 2 miljoen en spoor- en tramwegen f 10,45 miljoen).

De tegenvaller op de inkomsten voor den post-, telegraaf- en telefoondienst komt voor rekening van alle drie onderdeelen van den dienst en wel f 2,1 miljoen van den postdienst, f 4,2 miljoen van de telegraaf en f 1,4 miljoen van de telefoon.

De ontvangsten van de staatsspoorwegen op Java alleen bleven f 16.750.000 beneden de raming; ook op de buitenbezittingen bleven de ontvangsten alle daar beneden.

Allerlei middelen brachten f 8,1 miljoen meer op dan geraamd, waarvan de mijnconcessies circa f 3 miljoen door de hoogere opbrengst bij de definitieve vaststelling van verschillende cijnsbedragen.

Resumerend stellen zich de uitkomsten van den gewonen dienst als volgt samen:

	Ongunstiger	Gunstiger
Belastingen		f 86.103.000
Monopolies	f 3.984.000	„ 5.153.000
Producten	„ 24.162.000	„ 8.108.000
Bedrijven		
Allerlei		
	f 28.146.000	f 99.364.000
		„ 28.146.000
Gunstig saldo		f 71.218.000

Buitengewone dienst. Zooals gezegd, zijn de uitkomsten van den buitengewonen dienst circa f 29 miljoen gunstiger dan de ramingen, doordat er krachtig naar gestreefd is alle buitengewone uitgaven in te krimpen, hetwelk met enkele uitzonderingen bij alle soorten van buitengewone diensten het geval was.

Zoo bleven de buitengewone uitgaven voor de havens ruim f 6 miljoen, die voor den post-, telegraaf- en telefoondienst f 5,76 miljoen, voor de spoor- en tramwegen ruim f 13 miljoen, voor de bevolciingswerken f 1,5 miljoen en voor waterkracht en electriciteit bijna f 1,4 miljoen beneden de raming.

Verwachtingen voor 1924.

Rekening houdend met de aanvullingsbegroting voor het dienstjaar 1924 bedragen de geraamde eindcijfers voor dat jaar:

	Geheele dienst	Gewone dienst	Buitengew. dienst	Vlootuitbreiding
Ontvangsten . . .	f 630.924.000	f 625.198.000	f 626.000	f 5.100.000
Uitgaven . . .	„ 714.889.000	„ 646.774.000	„ 60.396.000	„ 7.719.000
Tekort . . .	f 83.965.000	f 21.576.000	f 59.770.000	f 2.619.000

Gewone dienst. Verwacht wordt, dat in 1924 nog belangrijke bedragen aan inkomstenbelasting zullen worden ontvangen uit betaling van achterstanden en aanslagen van vorige jaren. Gerekend kan worden, dat deze belasting in 1924 een bedrag van f 100 miljoen zal opbrengen, hetgeen f 28.994.000 meer is dan de raming.

Uit de oorlogswinstbelasting en de uitkeering uit de Nederlandsche oorlogswinstbelasting, welke „pro memorie” geraamd waren, kan een bedrag van ongeveer f 25 miljoen worden verwacht.

In de financieele nota zijn deze buitengewone inkomsten niet bij de verwachting voor het jaar 1924 medegeteld — wèl bij het slot van rekening — omdat deze inkomsten in wezen bestemd moeten zijn om de tekorten over vorige dienstjaren te dekken.

Hoewel dit een vergelijking met de ontwerp-begroting voor 1925 vergemakelijkt, werkt het toch eenigszins verwarrend, omdat deze buitengewone inkomsten over de jaren 1922 en 1923 wèl bij de bovenstaande beschouwingen omtrent de uitkomsten over die jaren zijn medegerekend.

Overigens worden de volgende afwijkingen van de ramingen verwacht:

Monopolies: Ontvangsten pandhuisdienst f 2 miljoen ongunstiger dan de raming door de verlate invoering van het nieuwe kostentarieef, terwijl bij het zoutmonopolie een besparing van f 200.000 wordt verwacht door prijsdaling van de uit het buitenland te betrekken goederen. Totaal f 1.800.000 ongunstiger.

Producten. Verwacht wordt dat de producten ruim f 9 miljoen meer zullen opbrengen dan de raming. De hooge tinprijs namelijk maakt het zoo goed als zeker, dat uit den verkoop van Bankatin in 1924 f 10.500.000 meer zal worden ontvangen dan de raming aangeeft. Lage prijzen en verminderde afzet doen een geringere ontvangst uit de steenkolen van circa f 1,1 miljoen verwachten, terwijl de goudontginning wederom een tegenvaller van f 240.000 belooft.

Bedrijven. De verwachting is totaal pl.m. f 6,3 miljoen ongunstiger dan de raming, veroorzaakt voor f 1,58 miljoen door de havenbedrijven (ontvangsten

minder f 2.526.000; uitgaven minder f 945.000), voor ruim f 4,1 miljoen door mindere ontvangsten van de spoor- en tramwegen, doordat in den teruggang van het vervoer nog geen stilstand is gekomen en voor f 575.000 door mindere ontvangsten van den post-, telegraaf- en telefoondienst.

Belastingen. Afgezien van de hierboven reeds besproken verwachtingen van inkomsten- en oorlogswinstbelasting wordt uit de belastingen een tegenvaller van f 2.785.000 voorzien.

In- en uitvoerrechten worden ruim f 3 miljoen hooger geraamd, accijnzen daarentegen f 4.800.000 lager, welke nadere ramingen gebaseerd zijn op de gegevens van de eerste maanden van het loopende jaar.

De inkomsten uit het statistiekrecht worden f 1,5 miljoen lager geraamd, omdat uit dit recht slechts over een gedeelte van het jaar 1924 op opbrengsten kan worden gerekend.

Zuivere landsuitgaven. Een hernieuwde overweging van enkele ramingscijfers voor 1924 leidt tot de verwachting, dat de zuivere gewone landsuitgaven een vermindering van f 723.000 ten opzichte der oorspronkelijke raming zullen vertoonen.

Ten aanzien van het slot van den gewonen dienst worden derhalve de navolgende afwijkingen verwacht:

	Gunstiger	Ongunstiger
Overschot monopolies	—	f 1.800.000
„ producten	f 9.116.000	—
„ bedrijven	—	„ 6.308.000
Allerlei ontvangsten	„ 170.000	—
Belastingen	—	„ 2.785.000
Gewone zuivere landsuitg. . .	„ 723.000	—
Totaal	f 10.009.000	f 10.893.000

Het totaal wordt derhalve f 884.000 ongunstiger dan de raming aangeeft.

Buitengewone dienst 1924. Door bezuiniging op verschillende uitgaven voor den buitengewonen dienst, en wel voor f 1,5 miljoen op die der pandhuizen, f 1 miljoen op die der havenbedrijven, ruim f 0,5 miljoen op die van den post-, telegraaf- en telefoondienst, f 200.000 op de uitbreiding van het marine-établissement en f 0,5 miljoen op de voorschotten aan zelfbesturen, worden de verwachtingen van dien dienst circa f 3.800.000 gunstiger.

Nadeelig slot geheelen dienst 1924. Het totale nadeelige slot van den geheelen dienst 1924 laat zich als volgt berekenen:

Gewone dienst	f 22.460.000
Buitengewone dienst	„ 55.991.000
Vlootuitbreiding	„ 2.619.000
Totaal	f 81.070.000

Rekent men echter de f 28.994.000 mede, welke de inkomstenbelasting uit betaling van achterstanden en aanslagen van vroegere jaren meer zal opbrengen dan de raming bedroeg, benevens de f 25.000.000, welke in 1924 nog uit de O.W.-belasting zal binnenkomen, dan wordt het nadeelig saldo van den geheelen dienst teruggebracht tot f 27.076.000.

G. J. W. PUTMAN CRAMER.

(Slot volgt.)

HET VRAAGSTUK VAN DE TERMIJNZAKEN IN VREEMDE VALUTA.

I. Theoretische vragen.

Enkele maanden geleden behandelde ik in „In- en Uitvoer” (20 Februari 1924) de kwestie van het ontstaan van eene termijnmarkt in vreemde valuta en het probleem van de prijsvorming in die markt. Een nadere bestudeering van dit nog zoo weinig besproken onderwerp, alsmede de aansporing van enkele belangstellenden ontvangen, om dit vraagstuk nog eens nader uit te werken, brachten mij ertoe, deze aangelegenheid

opnieuw — en thans meer wetenschappelijk — te behandelen.

Zooals ik in bovenaangehaald artikel reeds kortelings verklaarde, werken er op de prijsvorming in de termijnmarkt voor vreemde valuta verschillende factoren, die met elkander de prijsschattingen der diverse markt-subjecten vormen. Die factoren zijn: de positie van den internationalen handel, de verschillen in rentestand voor „kort geld” in diverse financieele centra, de deviezenspeculatie, en ten slotte de juridische en politieke toestanden in verschillende landen. De internationale handel heeft zich voortdurend bezig te houden met de zorg voor toekomstige betalingen in vreemde valuta of met het realiseeren van in zulke valuta luidende toekomstige vorderingen. Wachten tot den tijd, dat de betaling metterdaad moet geschieden, of dat de vordering vervalt, is — bij de groote en niet te begrenzen schommelingen in de koersen der buitenlandsche betaalmiddelen — niet mogelijk; bleef de handel toch op dat tijdstip van verval wachten, dan zou hij daarmede een risico op zich laden, dat niet „des handels” is. Vandaar, dat te praesteeren betalingen of te innen vorderingen reeds dadelijk worden gedeckt of gerealiseerd door middel van een termijn-affaire. Men koopt buitenlandsch betaalmiddel, onder conditie, het eerst na een bepaalden tijd en tegen een vooraf vastgestelden koers te zullen afnemen, of men verkoopt het onder voorwaarde, het eerst na bepaalden tijd te zullen leveren. Dit is de oorspronkelijke en reële grondslag van elke termijnzaak in vreemde valuta; tevens zien wij hier de eerste categorie van prijsschattingen optreden: de handel overweegt, hoeveel betalingen hij in de toekomst aan het buitenland heeft te doen, en hoeveel toekomstige vorderingen daar tegenover staan. Intensiteit van vraag en aanbod vormt hier den prijs in de termijnmarkt; indien derhalve alléén de internationale handel als markt-subject opereerde, dan zouden de termijnkoersen een getrouwe afspiegeling moeten zijn van de internationale handelspositie van eenig land op een bepaalden dag. Bij overwegenden export zou de termijnkoers steeds beneden, bij overwegenden import steeds boven den contanten koers moeten blijven; indien im- en exporten en de daaruit voortkomende schulden en vorderingen ongeveer in evenwicht waren, dan zou het écart tusschen den prijs voor termijndeviezen en contante deviezen bepaald worden door de rente voor kort geld in de plaats, waar de termijnzaken worden afgesloten. Dit is zonder nadere verklaring duidelijk.

De internationale handel is echter niet het eenige subject in de termijnmarkt. De andere subjecten komen met hunne prijsschattingen de prijsvorming compliceeren. Zoo is het internationale bankwezen erop bedacht, tijdelijk liquide kapitalen zoo voordeelig mogelijk te beleggen; het vlottende internationale kapitaal zoekt de best georganiseerde en meest rendabele markten op, hetgeen vóór den oorlog geschiedde door enkelvoudige overbrenging der middelen van het eene internationale centrum naar het andere, d.w.z. door enkelvoudigen verkoop van de eene valuta en aankoop van de andere. Hieraan was slechts zeer weinig risico verbonden, daar de wisselkoersen zich binnen betrekkelijk enge grenzen, de goudpunten, bleven bewegen; daarenboven had men langs experimenteelen weg gunstige tijdstippen voor de overbrenging naar bepaalde centra gevonden.¹⁾ Onder de huidige omstandigheden kan een dergelijke verhuizing van vlottend kapitaal niet zonder de noodige veiligheidsmaatregelen geschieden, daar de grenzen der wisselkoersfluctuaties niet meer zijn aan te geven. Wil men thans liquide middelen overbrengen van B. naar A. omdat het rendement voor korte beleg-

gingen in A. hooger is dan in B., dan dient men zich door een verkoop van het A.'sche ruilmiddel op termijn te verzekeren van den koers, tegen welken men zijn B.'sche geld weder terug zal krijgen op den tijd, dat het weder te B. ter beschikking moet zijn. Ware het dus slechts de internationale geldhandel, die in de termijnmarkt opereerde, dan zouden de termijnkoersen op de landen, waar de rente voor kort geld hooger is dan in de bewuste markt, steeds beneden den prijs der contante valuta blijven, terwijl de termijnkoersen op landen, waar de rentestand lager is, steeds boven den prijs voor het contante devies zouden moeten zijn.

De valuta-speculatie, dit parasitair gedrocht in onze nog steeds zieke wereld, koopt, indien zij à la hausse is, de valuta op termijn, in de verwachting, vóór of op den vervaldag tegen een hooger koers te kunnen verkoopen; is zij à la baisse, dan zal zij op termijn verkoopen, verwachtende, dat zij zich vóór of op den vervaldag tegen een lageren koers zal kunnen dekken. Waren het derhalve alléén de valuta-speculanten, die den koers in de termijnmarkt bepaalden, dan zouden deze termijnkoersen de absolute en betrouwbare aanwijzers zijn van de belangen, die de speculatie bij eenig devies heeft genomen — hetzij à la hausse of à la baisse — alsmede van den omvang dezer posities.

De politieke en juridische toestanden in een bepaald land kunnen mede van invloed zijn op de vorming van den termijnkoers. Acht men die toestanden onzeker, bestaat er kans op revoluties, kapitaalheffingen, e. d., dan zal men er de voorkeur aan geven, een zoo groot mogelijk deel van zijne disponibiliteit in die landen tijdelijk naar andere centra over te brengen. Eénmaal echter moet het bezit weder naar het oorspronkelijke land terugvloeien; daar men echter tevoren den koers niet gissen kan, waartegen men zich te zijner tijd weder van het desbetreffende ruilmiddel zal kunnen voorzien, dient men zich reeds tevoren tegen het daarin gelegen risico te dekken door een aankoop van het bedoelde devies op termijn. Zijn de politieke en juridische toestanden in een bepaald land onzeker, dan zal men dus een vraag naar het ruilmiddel van dat land op termijn kunnen constateeren. En waren het slechts de hier bedoelde toestanden, die invloed oefenen op de vorming van de termijnkoersen, dan zou men den termijnkoers op landen, waar die toestanden onzeker of precair waren, steeds agio moeten zien doen — en omgekeerd.

Dit zijn de practische overwegingen, waarmede de subjecten in de termijnmarkt zijn uitgerust. Doch daar nimmer één der genoemde categorieën afzonderlijk in de markt opereert, doch steeds alle overwegingen van alle verschillende categorieën te zamen den koers bepalen, moet die koers als resultante van dat gansche complex van schattingen worden beschouwd.

Hiermede zijn wij echter geenszins aan de grens gekomen van de vragen, die de termijnmarkt voor vreemde valuta ons stelt. Wij hebben slechts enkele feiten geconstateerd, ons door de practijk van den geldhandel verstrekt, en wij hebben uit die feiten een denkbeeld kunnen vormen van de gecompliceerde overwegingen der subjecten in de valuta-termijnmarkt. Wij zijn echter nog niet doorgedrongen tot de consequenties dezer feiten, en juist die consequenties kunnen hoogst belangrijk worden.

Het is onnoodig, den lezers de werking te verklaren van het pariteitstoestel, dat wij vóór den oorlog en onder den gouden standaard herhaaldelijk in werking zagen. Verondersteld zij dus, dat men bekend is met de uitwerking van goudexporten en importen, van discountwijzigingen, enz. Dit pariteitstoestel werd gehanteerd met een gemak en een natuurlijkheid, die hun stempel hebben gedrukt op de denkwijze van geheele generaties. Goudexport had een reguleerende werking op de wisselkoersen,

¹⁾ Ik denk hierbij bijv. aan de gebruikelijke en verklaarbare najaarsdaling in Ponden; in dit jaargetijde werd dan ook gewoonlijk de Sterling-portefeuille van verschillende buiten Engeland gevestigde banken weder aangevuld.

doordat zij remise van wissels onnoodig of verkoop van wissels mogelijk maakte. Discontoverhoging drukte de wisselkoersen, doordat het de kapitaalverplaatsing uit het buitenland naar het binnenland stimuleerde, doordat het goudimport in de hand werkte, en doordat men — via een verlaging van het binnenlandsche prijsniveau — den import hinderen in den weg legde en den export prikkelde. Kortom, de disconto-wijziging oefende invloed uit op de onderlinge verhouding der posten van de betalingsbalans.

Er zijn in de laatste jaren lange en vele discussiën geweest over de vraag, of de discontoschroef nog steeds denzelfden invloed kon uitoefenen als onder het régime van den gouden standaard. De economische litteratuur is vol van de meeningen van „theoretici” en „practici” over dit onderwerp; men vergeve mij, dat ik deze veelheid hier niet meer aanhaal. Maar nu is juist het merkwaardige, dat de vragen en feiten, die wij bij de bespreking van de prijsvorming in de valutatermijnmarkt ontmoeten, een nieuw en eigenaardig licht op deze beroemd geworden strijdzaak werpen.

Wij hebben gezien, dat één van de overwegingen, die den prijs van eenig devies op termijn bepalen (en het geldt hier de naar mijn oordeel belangrijkste van alle als aanwezig geconstateerde overwegingen, wanneer men op de nog gezonde valuta (het oog houdt) de vraag is, in welke markt tijdelijk vlottende kapitalen het voordeligst te beleggen zijn. De feiten zijn zelfs zóó, dat men bij de berekening van het al of niet voordeelige van zulk een kapitaaltransport vrijwel uitsluitend, rekening houdt met de mogelijkheid, dit transport door een termijntransactie te bewerkstelligen. Het onvermijdelijke en logische gevolg van deze omstandigheid is, dat de strekking tot kapitaalverplaatsing, gelegen in verschillen tusschen op korte beleggingen te kweken rente in twee plaatsen, uitsluitend invloed oefenen op den termijnkoers. Daar de termijnkoers wordt uitgedrukt in een agio of disagio boven of beneden den contanten koers (waarbij dan deze laatste slechts een *denkbeeldig getal* is, bestemd om de gedachte te bepalen en een basis te vormen voor de verrekening der tegenwaarde) moet de kapitaalverplaatsing op deze basis ten eenemale allen invloed op den contanten, d.i. de absolute koers, missen. Wanneer wij deze gedachte doordenken, dan komen wij tot de gevolgtrekking, dat discontoveranderingen in het geheel geen invloed meer hebben op de absolute hoogte der wisselkoersen, welke onder den gouden standaard beïnvloed werd door de uit rentevershillen voortkomende kapitaalverplaatsingen. Zij hebben thans slechts invloed op het positieve — of negatieve — écart tusschen den koers voor contante en termijn-valuta, evenals iedere wijziging in rentestand voor kort geld op diverse markten.

In zijn laatste boek zegt Keynes, in verband met het hier gesignaleerde probleem: „The direct effect of dearer money on the *absolute* level of the exchanges as distinguished from the difference between spot and forward, is very small”.¹⁾

Men kan de waarheid van deze stelling slechts erkennen; maar, zulks doende, komt ons vanzelf de vraag op de lippen: is dan, door het enkele ontstaan van een termijnmarkt in vreemde valuta, de discontoschroef een waardeloos en onbruikbaar instrument geworden? Een bevestigend antwoord zou een revolutie beteekenen in de economie. Men kan dan ook, naar het mij voorkomt, niet alléén in bevestigenden zin antwoorden: er dient een voorbehoud te worden gemaakt. De repliek zou aldus moeten luiden: aangezien rente-wijzigingen hun invloed doen gelden op het écart tusschen de „spot”-valuta en de „forward”

valuta, doch nimmer op den absoluten wisselkoers, is de invloed van discontowijziging verdwenen voor zoover zij dien uitoefende via de kapitaalverplaatsing. Er bestaat nog een andere weg, waarlangs zij invloed oefende op den absoluten wisselkoers: n.l. via het prijsniveau; en die weg staat nog steeds open. De discontoverhoging heeft de strekking het prijsniveau te verlagen, niet slechts doordat zij goud doet toestroomen, maar ook en vooral, omdat zij crediet-beperkend werkt, den ondernemingslust drukt en daardoor de circulatie doet verminderen; beleeningen worden afgelost, discontoeeningen loopen terug, rekeningcourant voorschotten worden lager; er valt een terugvloeiing van bankpapier naar de Centrale Bank te constateeren, waarvan het prijsniveau noodwendig de gevolgen moet ondervinden. Een verhoogd disconto, dus een verlaagd prijsniveau, oefent druk uit op de wisselkoersen en wel op de absolute hoogte daarvan; daarnaast oefent zij invloed op de relatieve hoogte van den termijnkoers t.o.v. den contanten koers. De discontoschroef moge dan al een gedeelte van hare invloed hebben verloren, ondeugdelijk geworden is zij stellig niet.

Men mag deze stelling echter niet accepteeren zonder eenig voorbehoud te maken; een bijzondere omzichtigheid is nu eenmaal geboden bij het doen van uitspraken in deze netelige materie. Wanneer n.l. eenig land afwijkt van den weg des verstands bij het regelen van zijn circulatie, wanneer er kunstmatige koopkracht wordt geschapen door overmatige Staatsuitgaven of anderszins, dan heeft de discontoschroef in het geheel geen uitwerking meer, noch op de absolute hoogte der wisselkoersen, noch op de relatieve hoogte van den termijnkoers. Want in zulk een geval zullen de overwegingen der speculatie overheerschend worden; die overwegingen hebben met den rentestand voor kort geld weinig of niets uit te staan; en het prijsniveau zal van een discontoverhoging, die met een verder voortgezette uitbreiding der fiduciaire circulatie zou gepaard gaan, niet den minsten invloed ondervinden. Men moet dan ook concludeeren, dat hetgeen ten aanzien van den invloed eener discontowijziging werd gezegd, alleen kan gelden voor landen, die een gezonde financieele, fiscale en monetaire politiek volgen, d.w.z. in die landen, waar geen kunstmatige koopkracht geschapen of bestaande reële koopkracht kunstmatig vernietigd wordt.

In het bovenstaande werden enkele theoretische vraagstukken behandeld; het is wel van belang om hetgeen de theorie ons ten dezen heeft geleerd op de praxis te transponeeren, hetgeen in het volgende nummer zal worden beproefd.

W. C. POSTHUMUS MEYJES.

(Slot volgt).

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE FINANCIËELE POLITIEK VAN DE NIEUWE FRANSCHE REGERING.

Prof. Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons:

De financieele politiek der nieuwe Fransche Regering heeft niet nagelaten eenige bezorgdheid te wekken onder de bezittende klasse en de gematigde elementen, die er rekening mede hielden, dat het Ministerie Herriot gesteund werd door de socialisten. Gedurende de eerste dagen, welke op de verkiezingen van den 11en Mei volgden, konden de wisselhandelaars dan ook een zwakke neiging tot kapitaalvlucht bespeuren, een neiging, die overigens niet van blijvenden aard is geweest. Waar men zich vooral bezorgd over maakte was de vraag, of een kapitaalbelasting op het programma der huidige Regering voorkwam. Nu heeft een breed opgezette en op bekwaame wijze ontwikkelde interpellatie van den heer Bokanowski, oud-rapporteur-generaal over de begroting, gelegenheid geboden de kwestie van de financieele politiek der Regering te stellen en het is mijn

¹⁾ J. M. Keynes, A Tract on Monetary Reform, London, 1923, pag. 138. De cursiveering in dezen zin is van Keynes zelf.

bedoeling hieronder het interessante debat samen te vatten, dat zich hierover heeft ontwikkeld.

De heer Bokanowski heeft, hetgeen zeer handig van hem was, gepoogd een beeld te geven van het werk, door de vorige Regeering verricht en als het ware den inventaris opgemaakt van hetgeen deze haar radicaal-socialistische opvolgster nalaat. In de eerste plaats heeft hij in herinnering gebracht, dat in 1919 de uitgaven nog 50 milliard beliepen, waartegenover 11½ milliard gewone inkomsten stonden. Voorts heeft hij er op gewezen, dat deze ontvangsten in 1920 tot 20 milliard stegen, in 1921 tot 22 milliard en in 1922 en 1923 tot 23 milliard, terwijl inmiddels de begrooting der gewone uitgaven tot op dit cijfer daalde. Tenslotte heeft hij er aan herinnerd, dat de ontvangsten in 1924 30 milliard zullen bedragen; waaruit niet slechts de uitgaven van de algemeene begrooting, doch ook de permanente lasten van de speciale begrooting voor het herstel van het bevrijde gebied en de pensioenen kunnen worden bestreden.

Ten slotte heeft hij gewezen op de meerdere opbrengst der belastingen, tot zoodanige bedragen, dat, zelfs wanneer men afziet van het milliard bezuiniging, waartoe de vorige Regeering nog besloot, het budget van den Franschen Staat werkelijk in evenwicht is. Volgens de in het Journal Officiel van 15 Juni gepubliceerde cijfers, bedraagt het overschot der inkomsten uit belastingen, vergeleken met dezelfde periode in 1923, 2 milliard gedurende de eerste vijf maanden, hetgeen uitkomt op een meerdere opbrengst van 4 milliard 800 millioen over het geheele jaar. Hierbij is dan nog geen rekening gehouden met de sterke verhooging van het tarief der successierechten, in Mei jl. aangenomen, waarvan de uitwerking zich niet eerder dan op het einde van het jaar zal laten voelen, aangezien deze rechten eerst zes maanden na het openvallen der nalatenschappen in de schatkist vloeien. Spr. heeft ten slotte nog gewezen op de meerdere opbrengst, welke van de inkomstenbelasting te verwachten is, dank zij de maatregelen ter bestrijding van fraude getroffen, van welke het eerste resultaat is geweest, dat te Parijs de aangiften dit jaar die van het vorige jaar met 30 pCt. overtroffen hebben.

Dit tot zeer in onderdeelen afdalende overzicht van den huidige financieelen toestand van Frankrijk, gegeven door een spreker behoorende tot de minderheid, had natuurlijk als uitgesproken doel bij het publiek een gerechtvaardigd vertrouwen te handhaven, dat door de thans verkregen resultaten ten volle gerechtvaardigd wordt. Het had ongetwijfeld als meer verwijderd doel de nieuwe Regeering verantwoordelijk te kunnen stellen voor iedere aantasting van het staatscrediet, indien in het vervolg de financieele toestand minder gunstig mocht worden. Het betoog van den heer Bokanowski is langdurig bestreden door de uiterste linkerszijde, doch om de waarheid te zeggen met meer lawaai dan overtuigingskracht, want de cijfers door den spreker aangehaald zijn juist en zijn voorspellingen vrij redelijk. De eenige juiste opmerking, die hem is tegengeworpen was, dat het begrootingsevenwicht het gevolg is van de depreciatie van den Franc, die inderdaad een niveau schijnt bereikt te hebben, dat vrijwel overeenstemt met de behoeften van het begrootingsevenwicht.

Het voornaamste doel van den interpellant was echter duidelijk, een verklaring van de Regeering uit te lokken. Deze werd er door haar tegenstanders in de eerste plaats van beschuldigd zich ten opzichte van het doorzetten van bezuinigingsmaatregelen in een moeilijk parket te bevinden, aangezien zij is gesteund door de ambtenaren, die salarisverhoging zullen vragen. Voorts wilde men haar er toe brengen te zeggen, dat zij, ten einde het begrootingsevenwicht te handhaven, tot het invoeren van nieuwe belastingen zou moeten overgaan en men vroeg derhalve, of het haar bedoeling was de door de vorige kamermeerderheid

ingevoerde belastingen (double décime) af te schaffen, of nieuwe belastingen in te voeren.

De tactiek was handig, want het lijdt geen twijfel, dat de linkerpartijen gedurende de verkiezingsperiode aan de verleiding hebben toegegeven tegen de nieuwe belastingen te protesteeren, zonder echter de verantwoordelijkheid op zich te kunnen nemen hen af te schaffen, misschien zelfs niet hen door andere te vervangen. De ministerieele verklaring bevat op dit punt ook slechts zeer vage aanwijzingen over een verlichting der consumtiebelastingen en een betere regeling der directe belastingen.

Het antwoord van den Voorzitter van den Ministerraad kon in een algemeen debat niet veel meer details bevatten. Hij heeft evenwel nog eens zijn voornemen bevestigd, waaraan niemand twijfel kon koesteren, geen nieuwe uitgaven te zullen doen, zonder over de middelen tot hun dekking te beschikken. Wat de kapitaalbelasting betreft, deze heeft hij voor het heden ter zijde gesteld, om deze reden, dat in een land, waar de inkomstenbelasting van jongen datum is en nog niet geheel in de bevolking is doorgedrongen, waar in de toepassing voorts, ondanks belangrijke vooruitgang, nog ernstige leemten aanwezig zijn, de grondslagen voor het invoeren van een kapitaalbelasting ontbreken.

Misschien mag men hier nog aan toevoegen, dat in Frankrijk de successiebelasting en het recht op den verkoop van onroerend goed, die kapitaalbelastingen zijn, zoo hoog zijn, dat het niet zeer opportuun is, thans een anderen vorm dezer belasting te overwegen. Het komt er voorzeker meer op aan de bestaande belastingwetten op strenge wijze uit te voeren door fraude te onderdrukken. Op dit punt zal de nieuwe regeering zich naar mijn meening vooral moeten concentreeren. Doch het is duidelijk, dat een Minister-President, steunend op een meerderheid, welke voor één derde uit socialisten bestaat, het principe zelf van een kapitaalheffing niet kan veroordeelen en er zich toe moet beperken zich te verschuilen achter de moeilijkheden bij de toepassing, om het punt van het programma te kunnen afvoeren!

Uit de discussie, die in de Kamer van Afgevaardigden heeft plaats gevonden, volgt, dat de vorige regeering op begrotingsgebied inderdaad een zeer gunstigen toestand achterlaat. Er blijkt eveneens uit, dat voor de nieuwe regeering het begrootingsevenwicht een voorwerp van niet minder zorg is dan voor haar voorgangster en de eenige moeilijkheid, waarvoor zij zich gesteld ziet, is het nakomen van zekere beloften, gedaan gedurende de verkiezingen, die, indien de meerdere opbrengst der belastingen niet voldoende is, het aanboren van nieuwe bronnen van inkomsten noodzakelijk zullen maken. De huidige regeering is in het bijzonder gehouden tot een verhoging der ambtenaarspensioenen en der sociale verzekering.

Het vraagstuk van het begrootingsevenwicht houdt echter verband met dat van de kaspositie en van de wisselkoersen. Ondanks de zeer opmerkenwaardige fiscale maatregelen, welke tot stand zijn gekomen — en omdat deze te laat zijn ingevoerd — is de binnenlandsche Fransche staatschuld van 173 milliard op den 31en December 1919 tot 277 milliard op 31 December 1923 gestegen, een vermeerdering dus van een 100 milliard gedurende de periode, dat de vorige regeering aan het bewind was. Het cijfer van de staatschuld, hoe hoog ook, ¹⁾ is op zichzelf niet verontrustend, aangezien de dienst hiervan wordt bestreden uit de gewone inkomsten. De vlottende schuld echter doet veel moeilijker vragen rijzen. Men heeft om haar vernieuwing te verzekeren de bons du trésor van inkomstenbelasting moeten vrijstellen, hetgeen een noodlottig precedent is. De noodzakelijkheid dient

¹⁾ [Vergelijk pag. 417 van den loopenden jaargang. — Red.]

dus onder het oog te worden gezien in de naaste toekomst een consolidatieleening te sluiten.

Voorts blijft nog de moeilijkheid op te lossen, voortvloeiend uit de lichtvaardig met de Bank van Frankrijk gesloten regeling, n.l. om haar jaarlijks 2 milliard van het voorschot terug te betalen. Deze verplichting, die moeilijk te rijmen valt met de noodzaak, waarin de staat zich bevond nieuwe leeningen te sluiten, schijnt ook thans nog ontijdig en aan een nieuwe overeenkomst met de Bank zou waarschijnlijk de voorkeur te geven zijn boven voor den Staat vernederende nieuwe onderhandelingen bij iederen vervaltermijn. Intusschen geldt het hier, om de waarheid te zeggen, vooral een kwestie van vorm, indien maar aan het beginsel der progressieve aflossing van de schuld van den Staat wordt vastgehouden en partijen geneigd zijn tot overeenstemming te komen over de modaliteiten, bij iederen vervaltermijn toe te passen.

Wat de wisselkoersen betreft is in dezelfde zitting opgemerkt, dat na het doorlopen van een critieke periode deze vrijwel stabiel waren geworden op een niveau, dat redelijk was voor het buitenland en vrij aardig overeenkwam met de economische behoeften en den begrotingstoestand van Frankrijk. Dit vast te stellen is waarschijnlijk niet voldoende om den koers geheel tot rust te laten komen, aangezien onwisselbaar papiergeld nooit een geheel stabiel koers heeft. Doch de interventie, welke in Maart jl. heeft plaats gevonden, heeft de doeltreffendheid bewezen van ingrijpen van de zijde der centrale bank, die op indirecte wijze haar goudvoorraad aanwendt. Er is dus reden om te hopen, dat deze les niet te vergeefs geweest zal zijn en dat Frankrijk niet zal aarzelen een rationeële monetaire politiek te volgen, die de laatste hand zal leggen aan de consolidatie van zijn openbare financiën.

BERTRAND NOGARO.

AANTEKENINGEN.

Im- en exporthandel van Nederlandsch-Indië gedurende 1923. — Het onlangs h.t.l. gearriveerde verslag van „De Handelsvereeniging te Batavia” over het jaar 1923 merkt over den export van Indië het volgende op:

Ook dit jaar mag van een levendige productenmarkt op Java worden gesproken.

Een groot deel dezer levendigheid komt echter op rekening van den zuiver speculatieven handel, die in vele artikelen de prijzen weer herhaaldelijk opjoeg tot een zoodanig niveau, dat exporteurs geen kans hadden hun inkoop op de gelijktijdige noteringen op de wereldmarkt te baseeren. Zij waren dus wel gedwongen vooruit te loopen op den gang, dien naar hunne meening de wereldprijzen zouden nemen, dus feitelijk de rechte basis voor hunne transacties te verlaten. Een ander gevolg hiervan was ook dat zij herhaaldelijk plaatselijk verkochten.

De moeilijkheden, waarin de groote prijsverschillen in 2e hands suiker enkele speculanten brachten, bleven voornamelijk tot Oost en Midden-Java beperkt, hoewel ook hier een bekend speculant een regeling met zijn crediteuren moest treffen. Tegen het einde des jaars werd ook bekend dat een klein, maar toch in sommige speciale artikelen op den voorgrond tredend, Europeesch Handelshuis in moeilijkheden verkeerde (sedert door een officieel faillissement gevolgd), doch overigens hield de Bataviasche Exporthandel zich goed staande.

Over andere moeilijkheden of belemmeringen van belangrijken aard heeft de exporthandel zich overigens niet te beklagen. De voor hen voornaamste wisselkoersen bleven tamelijk stabiel, scheepsruimte was in overvloed verkrijgbaar en tegen zeer weinig wisselende vrachtprijzen en de onzekere toestanden op politiek gebied betroffen in hoofdzaak die landen waarmede onze exportrelaties betrekkelijk gering zijn, terwijl zij weinig of geen invloed op de prijzen hadden.

De tegenwoordige inrichting der statistieken maakt het onmogelijk reeds nu een vergelijking te treffen tusschen de landen waarheen onze export gericht was. Hiervoor moet men immers de beschikking hebben over de waarde der uitvoeren, welke eerst veel later gepubliceerd worden. Evenals in ons vorig jaarverslag kan daarom die vergelijking alleen gemaakt worden over de uitvoeren van 1922, welke wij op

dezelfde wijze als verleden jaar in vergelijking brachten met die over 1900, 1913 en het gemiddelde van 1919-'20-'21.

Dadelijk valt hierbij op dat Nederland zijn eerste plaats heeft moeten afstaan aan Singapore.

Bij beschouwing van de samenstelling der uitvoeren blijkt alras dat dit geheel veroorzaakt is door drie groepen artikelen: aardolieproducten, waarvoor Singapore meer en meer een distributiestation schijnt te worden, rubber, waarbij de uitvoer van het bevolkingsproduct, dat hoofdzakelijk in Singapore wordt verhandeld in verband met de grootere waarde, natuurlijk groeter werd en tinerts, dat belangrijk meer dan vroeger in Singapore wordt versnolten.

De verdeling der uitvoeren van Java en Madoera is dan ook geheel anders:

Uitvoeren Java en Madoera:

	Millioen gulden.			Percent.		
	1900	1913	1922	1900	1913	1922
Nederland	58	88	80	37	28	16
Singapore	13	20	32	8	6	6
Totaal	157	317	517	—	—	—

De uitvoeren naar Japan zijn percentsgewijze wederom belangrijk toegenomen, zoodat dit land thans zelfs reeds de derde plaats inneemt. Hier komt de toename juist voor een belangrijk deel wel op rekening van Java en Madoera, vanwaar de uitvoer naar Japan bedroeg:

	1900	1913	1922
Millioen gulden	5	33	68
Percentage van den totaal uitvoer	3	10	13

Teneinde het overzicht over de belangrijkheid der verschillende landen voor onzen export te vergemakkelijken vervaardigden wij bijgaanden staat, waarop de voornaamste uitvoeren zijn bijeengebracht. (Tabel I.)

Over den import wordt in het verslag het volgende gezegd:

De in ons verslag over 1922 vermelde geforceerde liquidaties, die op dat jaar een eigen stempel drukten, herhaalden zich in 1923 niet in die mate. Het prijsniveau was minder aan schokken onderhevig. Ook in andere opzichten werden langzaam en geleidelijk ietwat geregelder toestanden in den importhandel merkbaar.

Niettemin heeft het afgelopen jaar den importhandel wederom teleurgesteld. Weliswaar wierpen de eerste vijf maanden, speciaal voor fancy-manufactures, goede resultaten af, maar de in Mei ingetreden scherpe inzinking, die tot einde November aanhield, benam de kans op een bevredigend eindresultaat.

De reden van dien teruggang is al even lastig te verklaren als die van de betrekkelijke levendigheid in de eerste maanden.

Het wordt voor den importeur van jaar tot jaar moeilijker de koopkracht van den Inlander te beoordeelen. De differentiatie in zijn welstand deed, vooral in de steden, de grenslijnen tusschen zijne levensbehoeften en die van andere bevolkingsgroepen vervagen en overal, ook in het binnenland, bemoeilijken b.v. bioscoopbezoeken, vereenigingswezen, veranderde transporttoestanden, Mekka-gang, het inzicht in de verdeling zijner uitgaven, om niet te spreken van factoren van voorbijgaanden aard, als b.v. in 1921 en 1922 de premieleeningen.

Onder dit voorbehoud gelooven wij echter te mogen concluderen, dat de algemeene import van West-Java in 1923 leed onder verminderde koopkracht. De Europeesche cultures, wier herstel reeds eerder begonnen was, verschaffen in dit deel van Java aan minder handen werk dan elders.

De hoofdbron van inkomsten voor de Inlandsche bevolking in West-Java is de Rijstcultuur, en deze schijnt haar, minder wat het beschoot als wel de prijzen betreft, over het algemeen minder gunstige resultaten te hebben opgeleverd.

Ofschoon de dagelijksche behoeften van het Europeesch publiek een gering aandeel van de omzetten van den algemeenen import uitmaken, is het hier de plaats in te lusschen, dat de Europeaan in West-Java merkbaar bezuinigde. De gedeeltelijke intrekking van den duurtetoelag is hieraan niet vreemd.

Een verdere oorzaak van de moeilijkheden in den Importhandel waren de toestanden in de tweede hand, welke groote verliezen op haar afnemers te boeken had, terwijl haar bijna geen nieuw kapitaal ter beschikking gesteld werd. Ilaar credietwaardigheid verminderde gestadig.

Een totale opgave van de invoeren in Nederl.-Indië of Tandjong Priok, schrijft het Verslag, is thans nog niet te geven. Het eenige cijfer, dat thans beschikbaar is, is dat van de ontvangen invoerrechten. Hiervan bevat het achterstaand overzicht: (Tabel II.)

kan de vergelijking tusschen de landen van herkomst, die in ons vorig verslag werd opgenomen, met de cijfers voor dat jaar worden aangevuld en zien wij verdere bevestiging van den terugkeer naar de oude kanalen, waarbij echter steeds duidelijker blijkt dat Japan er in geslaagd is een groot deel van zijn, gedurende de oorlogsjaren verkregen vermeerdering, te behouden.

Aan het slot van een gedetailleerd overzicht van de herkomst der verschillende invoer-artikelen, dat zich, daar het slechts de hoeveelheid betreft, ook over 1923 kan uitstrekken, wordt de volgende conclusie getrokken:

De invoercijfers bevestigen den indruk, die ook in den loop van het jaar was gevestigd, n.l. dat de boycot, die de Chineezzen in het verslagjaar op Japansche goederen hebben toegepast, slechts zeer weinig effect heeft gehad. Vooral hier in West-Java is de boycot slechts zeer kort geweest. Vele Chineesche handelaren voelden niets voor den boycot, hetzij uit gebrek aan sympathie met de politieke beweegredenen, hetzij uit eigenbelang. Vele Japansche goederen hebben n.l. langzamerhand een zoodanige houvast op de markt gekregen, dat de daarbij geïnteresseerde Chineesche handelaren die artikelen niet meer kunnen missen. Nadat de boycot zonder veel enthousiasme werd ingezet, was zij dan ook gedoemd al spoedig te verlopen. De groote ramp, die Japan in September teisterde, liet de districten waar de katoen-industrie het meest ontwikkeld was, vrijwel ongemoeid, zoodat ook deze ramp weinig invloed op de uitvoeren naar Ned.-Indië had.

ONTVANGEN:

Het Federal Reserve System in de Vereenigde Staten door F. H. Repelius. Diss. Rotterdam 1924.

The Austrian crown. Its depreciation and stabilization door Mr. J. van Walré de Bordes. Diss. Leiden 1924.

Het verloop van 's Lands financiën in de laatste jaren en de verwachtingen daaromtrent voor de naaste toekomst door C. van den Bussche. Publicatie No. 16 van de Vereeniging voor Studie van Koloniaal Maatschappelijke vraagstukken. Weltevreden, 1924. G. Kolff & Co.

Waarschuwendende cijfers uit de provinciale financiën. Vergelijkend overzicht van ontvangsten en uitgaven der provinciën volgens de begrotingen voor 1914 en 1924, samengesteld op verzoek van de centrale commissie voor bezuiniging, ingesteld door de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel te Haarlem.

Mededeelingen der Regeering omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang. Weltevreden, April 1924. Landsdrukkerij.

Restauration Financière de la Hongrie. Premier Rapport du commissaire général de la Société des Nations pour la Hongrie. Période du 1 au 31 mai 1924. Genève, 11 juin 1924.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The Economist. — 's-Gravenhage, 15 Mei 1924.

Mr. Dr. Ant. van Gijn, De Staatsmijnen en de rijksfinanciën; *J. Paardekooper,* Eenige beschouwingen betreffend prijsvorming in de onderneming; *C. J. Melrose,* Geldpolitiek als middel ter verzekering van een onveranderlijk algemeen prijspeil; *Ir. E. C. Verschoor,* Het Rijks-inkoopbureau.

The Economic Journal. — Londen, Juni 1924.

J. R. Bellerby, The monetary policy of the future; *Prof. A. L. Bowley,* Births and population in Great Britain; *Prof. P. A. Wadia,* True basis of protection for India; *J. W. F. Rowe,* Wages in the cotton industry, 1914—1920; *Prof. C. R. Fay,* The sale of corn in the 19th century; *H. Heaton,* An experiment in the teaching of economics.

Political Science Quarterly. — New York, Juni 1924.

H. S. Quigley, Some aspects of China's constitutional problem; *H. S. Knapp,* Treaty no. 2 of the Washington Conference; *A. G. Dewey,* On methods in the study of politics. II; *W. Y. Elliott,* The political application of romanticism; *E. M. Earle,* The Turkish Petroleum Company — a study in oleaginous diplomacy; *J. F. Rippy,* Some contemporary Mexican reactions to Cleveland's Venezuelan message; *B. Stern,* The present status of the labor movement in Germany; *B. E. Schmitt,* British foreign policy.

The Quarterly of Economics. — Cambridge, Mass., Mei 1924.

W. M. Daniels, A forecast of the future of American railroads; *E. A. Ross,* The case for industrial dualism; *N. J. Silberling,* Financial and monetary policy of Great Britain during the Napoleonic wars. II; *J. C. Bonbright,* No-par stock: its economic and legal aspect; *Ch. L. Chandler,* United States commerce with Latin America at the promulgation of the Monroe doctrine.

Sociale Voorzorg. — 's-Gravenhage, April 1924.

Prof. Dr. J. A. Veraart, Medezeggenschap en bedrijfsorganisatie opnieuw belicht; *W. Schuurmans Stekhoven,* Evenredige schadeloosstelling; *K. Lindner,* Het tarief der Rijksverzekeringsbank; *Jac. Bakker,* De Engelsche Whitley-Councils en de hoofdarbeid; *P. Koedijk,* De zeongevallenverzekering; *Mr. Dr. J. H. van Zanten,* Het bindend verklaren van collectieve arbeidscontracten.

Idem. — 's-Gravenhage, Mei 1924.

B. H. Sajet, Het ontwerp van wet op de besmettelijke ziekten; *Dr. Ir. J. van Heltinga Tromp,* De sociale verzekering en de wetgever; *Dr. J. van Breenen,* Over de methodische bestrijding van de invaliditeit, veroorzaakt door chronisch rheumatische lijden; *J. Dekker,* Concentratie van hoofdarbeiders; *Dr. P. H. van Eden,* Gedeeltelijke schadeloosstelling van invaliditeit, tot het ontstaan waarvan, behalve een ongeval, andere factoren hebben medegewerkt.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Juni 1924.

Bevat o.a.:

J. H. Schaper, F. W. N. Hugenholtz. †; *H. Palbo,* De verkiezingen in Denemarken; *Ed. Bernstein,* De gevolgen van de Rijksdagverkiezingen in Duitschland; *Dr. J. B. Sévérac,* De Fransche algemeene verkiezingen en de Socialistische Partij; *G. F. Lindeyer,* Eigendomsverhoudingen in den landbouw.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Mei 1924.

Yves-Guyot, La valeur et les prix; *Dugé de Bernonville,* Les indices du mouvement général des prix en France; *L. March,* La XVe session de l'Institut international de Statistique (Bruxelles, 1er—6 octobre 1923).

Bank-Archiv. — Berlijn 1 Mei 1924.

Dr. Karl Helfferich †; *Erbes,* Die neue Reichsschuldenverwaltung; *Dr. E. Kohlbrausch,* Inwieweit sind die Wuchergesetze auf die Zinspolitik der Banken anwendbar? *Dr. Stübgen,* Neue ungesunde Erscheinungen im öffentlichen Kreditwesen; *Prof. Dr. Flechtheim,* Die Spruchstelle in Umstellungs-Sachen; *Dr. W. Koepfel,* Nachtrag zu dem Aufsatz: Die Bewertung von Aktien und Anteilscheinen bei der Veranlagung zur Vermögenssteuer.

Idem. — Berlijn, 19 Mei 1924.

Das deutsche Bankgewerbe zum Reparationsgutachten; *A. v. Gwinner,* Helfferich als Bankmann; *H. Hirschstein,* Goldwährung und Kunstwährung. Gedanken zum neuen „Keynes“; *Dr. G. Solmssen,* Inhalt und Tragweite der von den Sachverständigen der Reparations-Kommission erstatteten Gutachten.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 5 24 Jan. '24	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
	Bel. Binn. Eff. 5 24 Jan. '24	N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
	Vruch. in R.C. 6 24 Jan. '24	Zweedsche Rbk 5 8 Nov. '23
	Javaasche Bank ... 3 1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 7 9 Nov. '23
	Bank van Engeland 4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-slowakijë. ... 6 27 Mei '24
	Duitsche Rijksbk. 10 29 Dec. '23	N. Bk. v. O'rijk 12 4 Juni '24
	Bank v. Frankrijk 6 17 Jan. '24	Hong. Bank ... 18 5 Juli '23
	Belgische Nat. Bk. 6 14 Feb. '24	Bank v. Italië. 5 11 Juli '22
	Fed. Res. Bank N.Y. 3 11 Juni '24	Z.-Afr. Res. bk 6
	Bank van Spanje. . . 5 23 Mrt. '23	

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
5 Juli '24	3 1/4 - 1/8	2 1/2 1)	3 1/8 - 1/16	—	—	2 1/2 - 3/4 1
30 J.-5 J. '24	3 1/4 - 1/8	2 1/2 - 3	3 1/8 - 3 1/16	—	—	2 - 3 1/4 1
23-28 J. '24	3 1/4	3	3 - 1/4	—	—	2 - 1/4
16-21 „ '24	3 1/4 - 1/16	3	2 1/8 - 3 1/16	—	—	2 - 1/4
2-7 J. '23	3 3/8 - 3/4	3 1/4 - 4	2 3/8 - 3 1/4	—	—	4 - 5 1/4
3-8 J. '22	2 2/3	2-3	2 1/8 - 2 1/4	—	—	4 - 5 1/4
20-24 J. '14	3 1/8 - 1/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/4 - 3/4	2 1/8 - 1/4	2 3/4	1 3/4 - 2 1/4

1) Noteering van 3 Juli.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen opende iets vaster, maar liep den volgenden dag weder terug. De daarop volgende dagen was de koers vrij prijshoudend, de stemming bleef echter flauw. Ook Dollars brokkelden verder af, aan het einde der week werd 2,65 genoteerd. Parijs en België waren weder sterk aangeboden. Vooral Parijs was zeer flauw, zoodat de marge tegen België opnieuw ca. 20 cents kleiner werd.

Voor Skandinavië was de stemming ook weder flauw; in het bijzonder voor Kopenhagen. Ondanks alle pogingen tot steun, blijft deze koers terugloopen en trekt zelfs de koersen van de nabuurlanden eenigszins mede naar beneden.

Zwitserland en Buenos Aires onveranderd. Voor dit laatste land zijn plannen tot munthervorming in bewerking, die blijkbaar ten doel hebben het tegenwoordige koerspeil als nieuw goudpunt te stabiliseeren. Spanje in het midden der week plotseling sterk aangeboden, ca. 34,80 latend.

8 Juli 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn ²⁾ *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
30 Juni 1924	11.51	0.00063 1/2	0.0037 1/2	14.07 1/2	12.25 1/2	2.66
1 Juli 1924	11.48 1/2	0.00063 1/2	0.0037 1/2	13.80	12.06	2.65 1/2
2 „ 1924	11.50 1/2	0.00063 1/2	0.0037 1/2	13.67 1/2	12.02	2.65 7/16
3 „ 1924	11.50	0.00063 1/2	0.0037 1/2	13.62 1/2	12.02 1/2	2.65 7/16
4 „ 1924	11.49 1/2	0.00063 1/2	0.0037 1/2	13.55	11.91 1/2	2.65 9/16
5 „ 1924	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	11.48	0.00063	0.0037 1/2	13.32	11.72	2.65
Hoogste „ „ 1)	11.51 1/2	0.00064	0.0038	14.10	12.30	2.66 1/8
27 Juni 1924	11.51	0.00063 1/2	0.0037 1/2	14.05	12.26	2.65 1/2
20 „ 1924	11.59 1/2	0.00063 1/2	0.0037 1/2	14.42 1/2	12.56	2.66 1/4
Muntpariteit	12.10	59.26 3)	50.41	48.—	48.—	2.48 1/2

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Gulden per milliard Mark. 3) Gulden per 100 Mark.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiantia *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
30 Juni 1924	70.72 1/2	43.—	35.80	47.25	35.75	96 1/8 - 96 3/8
1 Juli 1924	70.65	41.50	35.70	47.27 1/2	35.50	96 1/4 - 96 3/8
2 „ 1924	70.50	41.75	35.65	47.30	34.92 1/2	96 1/4 - 96 3/8
3 „ 1924	70.60	41.75	35.60	47.27 1/2	34.80	96 1/4 - 96 3/8
4 „ 1924	70.40	42.25	35.55	47.30	34.90	96 3/8 - 96 5/8
5 „ 1924	—	—	—	—	34.90	96
L'ste d. w. 1)	70.15	41.30	35.35	47.15	34.70	96 1/8
H'ste „ „ 1)	70.80	43.80	35.90	47.37 1/2	35.80	96 3/8
27 Juni 1924	70.60	44.20	35.90	47.12 1/2	35.70 2)	96 3/8 - 96 5/8 2)
20 „ 1924	71.02 1/2	45.10	36.10	47.35	35.80 3)	96 1/8 - 96 3/8 3)
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	96 1/8

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 28 Juni. 3) Idem van 21 Juni.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in \$ per milliard Mark)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
5 Juli 1924	4.33.12	5.02	0.00023 7/8	37.62 2)
Laagste d. week	4.32.12	5.02	0.00023 7/8	37.58
Hoogste „ „	4.33.25	5.28	0.00023 7/8	37.66
28 Juni 1924	4.32.62	5.30	0.00023 7/8	37.58
21 „ 1924	4.33.12	5.41	0.00023 7/8	37.44
Muntpariteit ..	4.86.67	19.30	23.81 1/4 1)	40 3/16

1) In ct. per Mark. 2) Noteering van 3 Juli.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Londen	Noteerings-eenheden	21 Juni 1924	28 Juni 1924	30 Juni 1924 Laagste	5 Juli '24 Hoogste	5 Juli 1924
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 15/32	97 15/32	97 15/32
*Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 3/4	1/10	1/10 3/4	1/10 3/4	1/10 3/4
B. Aires 1) ..	d. p. \$	41	41 1/16	40 7/8	41 1/8	41 1/16
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/5 1/16	1/5 1/16	1/4 15/16	1/5 1/16	1/5
Constantin ..	Piast. p. £	845	847 1/2	840	865	855
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/4 1/16	2/4 3/8	2/4 3/8	2/4 15/16	2/4 15/16
Lissabon 1) ..	d. per Mil.	1 9/16	1 9/16	1 1/2	1 1/8	1 17/32
Madrid	Peset. p. £	32.30	32.20 1/2	32.17	33.08	32.86 3/4
Mexico	d. per \$	30	29 1/2	29	30	29 1/2
Montevideo 1)	id.	40 15/16	43	42 1/2	43 1/4	43
Montreal ...	\$ per £	4.40 1/8	4.36 1/8	4.36 1/4	4.38 1/8	4.37 1/8 1/2
Praag	Kr. p. £	146 5/8	146 3/8	146	148 1/2	148
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	6 1/32	6 1/8	5 15/16	6 1/8	6
Rome	Lires p. £	101	100 9/32	100	101 1/4	101 9/16
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/3 7/8	3/3 5/8	3/3 3/4	3/3 7/8	3/3 5/8
Singapore ...	id. p. \$	2/4	2/4	2/3 1/32	2/4 1/8	2/4 1/16
Valparaiso 1)	peso p. £	40.30	41.10	41.10	42.50	42.00
Yokohama ..	Sh. p. yen	1/10 5/8	1/11 1/4	1/11 5/8	1/11 1/8	1/11 3/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

	te Londen	N. York	te Londen	N. York
5 Juli 1924 ..	34 1/8	66 1/8	7 Juli 1923 ..	31 1/4
28 Juni 1924 ..	34 1/4	65 1/4	8 Juli 1922 ..	36 1/4
21 „ 1924 ..	34 1/4	67	20 Juli 1914 ..	24 1/16

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 7 Juli 1924.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 63.347.171,06 B.-bk. „ 28.998.881,28 Ag.sch. „ 52.970.431,10	f 145.316.483,44
Papier o. h. Buitentl. in disconto	Idem eigen portef. f 93.105.302,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„ „ „ 93.105.302,—	—
Beleeningen	H.-bk. f 82.376.030,58 incl. vrsch. B.-bk. „ 15.595.690,75 in rek.-crt. Ag.sch. „ 93.802.662,62 op onderp. f 191.774.383,95	—
Op Effecten	f 182.327.216,45	—
Op Goederen en Spec. „	9.447.167,50	191.774.383,95
Voorschotten a. h. Rijk	„ 9.927.636,67	—
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud	f 56.241.090,—
Muntmat., Goud .. „	475.269.922,97	—
	f 531.511.012,97	—
Munt, Zilver, enz. „	10.032.465,70	—
Muntmat., Zilver .. „	—	—
Effecten	„ 541.543.478,67	—
Bel. v. h. Res. fonds . f	5.654.378,37	—
id. van 1/8 v. h. kapit. „	3.982.548,68	9.636.927,05
Geb. en Meub. der Bank	„ 5.212.500,—	—
Diverse rekeningen	„ 102.070.832,30	—
	f 1.098.587.544,08	—
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	„ 5.655.237,53	—
Bijzondere reserve	„ 8.235.000,—	—
Bankbiljetten in omloop	„ 992.294.925,—	—
Bankassignatiën in omloop	„ 1.236.320,01	—
Rek.-Cour. { Het Rijk f	—	—
saldo's: { Anderen „	65.400.176,81	65.400.176,81
Diverse rekeningen	„ 5.765.884,73	—
	f 1.098.587.544,08	—
Beschikbaar metaalsaldo	f 329.158.441,36	—
Op de basis van 2/5 metaaldekking ..	„ 117.372.157,—	—
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. „	1.645.792.207,—	—

NED. BANK 7 Juli 1924. Voornaamste posten in 000.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
7 Juli '24	531.511	10.033	992.295	66.036	329.158	51
30 Juni '24	531.511	10.296	983.010	48.984	334.842	53
23 " '24	531.511	10.340	946.110	48.326	342.365	55
16 " '24	531.408	9.966	960.091	51.455	338.569	54
9 Juli '23	581.792	10.439	952.094	39.697	393.175	60
10 Juli '22	605.955	7.607	1.000.648	60.569	400.578	60
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse reke-ningen 2)
7 Juli 1924	145.316	—	191.774	93.105	102.071
30 Juni 1924	144.580	—	159.888	93.993	109.728
23 " 1924	137.968	—	142.356	95.079	101.146
16 " 1924	156.019	—	140.240	93.062	111.747
9 Juli 1923	160.932	18.000	152.460	50.866	59.457
10 Juli 1922	232.728	68.000	105.275	91.858	22.689
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

RIJKS SCHATKIST.

De Minister van Financiën maakt o.m. bekend:

	30 Juni 1924	7 Juli 1924
dat uitstonden		
aan schatkistpromessen waarv. direct bij Ned. Bk.	f 199.200.000,—	f 196.440.000,—
aan schatkistbiljetten	„ 194.862.000,—	„ 200.728.000,—
aan zilverbons	„ 29.485.166,50	„ 30.146.556,50
Door den Postch. en Gdst. in 's Rijks Schatkist gestort deel v. h. tegoed van den dienst	„ 106.558.196,53	„ 106.558.196,53
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	„ 114.613.572,55	„ 118.129.694,85
Voorschot aan Gemeenten voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	30 April 1924 „ 77.776.164,57	31 Mei 1924 „ 56.003.386,88
Uitbetal. a.d. rek.-houders v. d. Postch. en Girodst.	30 Juni 1924 „ 116.999.066,99	7 Juli 1924 „ 118.330.392,08
Voorschotten a. h. buitenl.	„ —	„ 214.868.534,75
In daggeldleening tegen onderp. v. schatk. papier	„ 5.500.000,—	„ 5.000.000,—
1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.		

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD. De Minister van Koloniën maakt bekend:

	28 Juni 1924	5 Juli 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 99.398.388,03	f 101.787.037,25
Ind. Schatk. prom. in omh.	„ 102.400.000,—	„ 102.400.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	„ 5.200.000,—	„ 2.200.000,—
Muntbiljetten in omloop.	„ 42.500.000,—	„ 43.400.000,—
1) Tegoed van Ned.-Indië bij de Javasche Bank.		

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
5 Juli 1924	216.500		256.500	82.000	148.800
28 Juni 1924	207.000		253.000	71.430	142.114
21 " 1924	206.500		253.500	65.980	142.604
31 Mei 1924	147.686	64.942	253.525	71.266	148.368
24 " 1924	147.689	64.662	253.845	80.450	146.194
7 Juli 1923	153.631	61.489	272.138	82.729	144.790
8 Juli 1922	152.321	49.051	270.272	60.281	135.962
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Voor-schotten a/h. Gouvern.	Diverse reke-ningen 1)	Dek-kings-percentage
5 Juli 1924		138.590		2.200	***	64
28 Juni 1924		134.200		5.200	***	62
21 " 1924		133.480		9.200	***	65
31 Mei 1924	35.488	15.311	56.739	14.157	16.259	65
24 " 1924	35.508	15.149	53.537	27.108	16.528	64
7 Juli 1923	36.159	29.922	69.747	12.124	19.554	61
8 Juli 1922	33.401	20.291	79.923	5.743	24.123	61
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/3 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. reke-ningen 1)
31 Mei 1924	1.154	1.536	874	1.115	429
24 " 1924	1.159	1.328	1.071	1.101	419
17 " 1924	1.149	1.366	1.016	1.099	438
10 " 1924	1.135	1.460	977	1.101	485
3 " 1924	1.135	1.550	700	1.136	443
2 Juni 1923	1.187	1.675	1.152	1.160	495
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pouden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
2 Juli 1924	128.266	127.801	292.115	27.000	248.373
25 Juni 1924	128.261	126.509	290.316	27.000	246.198
18 " 1924	128.235	125.487	291.808	27.000	247.970
11 " 1924	128.213	126.136	293.958	27.000	249.923
4 Juli 1923	127.624	126.927	289.237	27.000	244.795
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. 1)
2 Juli '24	54.222	95.356	18.392	140.136	20.215	13,31
25 Juni '24	47.587	81.092	19.593	112.703	21.502	16,25
18 " '24	48.067	71.224	11.329	113.236	22.498	18,06
11 " '24	58.917	70.052	10.747	122.256	21.827	16,41
4 Juli '23	18.570	96.425	19.458	123.785	20.398	14,24
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52,1/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in billiarden (duizenden biljoenen) Mark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. Buitt. circ. bkn 1)	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. 2)
23 Juni '24	0,489	0,462	0,030	752	891.346	0,08
14 " '24	0,461	0,448	0,016	849	923.583	0,09
7 " '24	0,455	0,442	0,016	864	954.249	0,09
31 Mei '24	0,448	0,426	0,016	982	926.874	0,11
23 Juni '23	19,5	0,757	0,180	2,386	13,092	18
23 Juli '14	1,7	1,357	—	0,065	1,9	93

Data als boven.	Wissels			Renten-bank-scheine	Rek. Courants	Darl. kas-sensch.
	Totaal	Handels-wissels	Schatkist-papier			
1.867.952	1.867.952	—	—	474.291	1.677.804	0,750
1.954.048	1.954.048	—	—	413.323	1.587.289	0,850
1.952.925	1.952.925	—	—	333.973	1.313.497	0,900
1.954.930	1.954.930	—	—	312.836	1.279.558	1,000
18,812	5,914	12,898	—	—	7,414	2,398
0,751	0,751	—	—	—	0,944	—

1) Onbelast. 2) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine. 3) In biljoenen. 4) In biljoenen. 5) Waarv. in Rentenmark, uitgedrukt in papierm. op 31 Mei 1.137.063 billiard; op 7 Juni 1.131.571 bill.; op 14 Juni 1.111.364 bill.; op 23 Juni 1.043.834 bill. 6) Idem: op 31 Mei 475.103 bill.; op 7 Juni 467.937 bill.; op 14 Juni 585.669 bill.; op 23 Juni 606.105 bill.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenl.	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat
3 Juli '24	5.543.219	1.864.321	299.803	573.230	23.100.000
26 Juni '24	5.543.134	1.864.321	299.722	571.022	23.000.000
19 " '24	5.543.077	1.864.321	299.615	570.067	23.000.000
5 Juli '23	5.537.744	1.864.345	293.428	566.107	23.900.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Bankbil-jetten	Rek. Cr. Parti-culieren	Rek. Cr. Staat
4.726.673	9.250	2.602.536	40.115.648	2.205.677	14.793	
3.696.983	9.250	2.641.043	39.664.662	2.137.256	13.386	
3.704.191	9.256	2.681.041	39.742.874	2.002.904	18.333	
3.006.250	19.436	2.078.323	37.661.951	2.553.715	18.642	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buiteni. saldi	Beleen. van buit.l. vorder.	Beleen. van prom.d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Rek. Crt. partic.
3 Juli '24	354.613	—	—	1710.171	7.582.979	270.620
26 Juni '24	355.257	84.653	480.000	1710.736	7.524.223	225.631
19 " '24	355.049	84.653	480.000	1695.198	7.519.789	230.263
12 " '24	355.521	84.653	480.000	1718.902	7.604.100	159.650
5 Juli '23	348.272	—	—	777.009	6.794.041	163.790

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes	In het buiteni.		
18 Juni '24	3.157.641	2.161.211	—	114.503	1.851.842
11 " '24	3.154.455	2.128.593	—	105.047	1.870.518
4 " '24	3.125.092	2.137.572	—	99.827	1.884.039
28 Mei '24	3.117.813	2.150.328	—	96.461	1.891.147
20 Juni '23	3.129.015	2.090.700	—	85.966	2.222.352

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. 1)	Algem. Dek- kings- perc. 2)
18 Juni '24	408.702	2.135.476	111.472	79,2	82,1
11 " '24	420.373	2.086.879	111.442	79,7	82,4
4 " '24	457.052	2.041.134	111.456	79,6	82,2
28 Mei '24	516.360	1.997.440	111.493	80,1	82,7
20 Juni '23	936.817	1.921.314	109.422	75,5	77,6

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden; F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F.R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
11 Juni '24	749	16.796.486	1.539.492	16.212.777	4.347.826
4 " '24	749	16.662.339	1.489.196	15.984.201	4.326.320
28 Mei '24	749	16.610.180	1.446.754	15.814.878	4.322.630
13 " '24	749	16.600.756	1.452.798	15.836.139	4.315.506
20 Juni '23	774	16.471.872	1.419.551	15.457.853	3.991.008

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 7 Juli 1924.

In het vooruitzicht van de aanstaande conferentie te Londen hebben de internationale beurzen gedurende de achter ons liggende berichtperiode een zeer kalm verloop gehad. Hiertoe hebben natuurlijk ook wel speciale factoren medegewerkt, voor ieder land van bijzonderen aard, doch als algemeen verschijnsel hebben toch wel de overwegingen, welke in verband staan met de bovengemelde conferentie, den boventoon gevoerd.

Daarnaast waren het voor de Deutsche beurzen in het bijzonder de bespelingen omtrent de „Micum“-overeenkomsten, die tot een zekere terughouding hebben gevoerd. In sommige kringen was zelfs reeds de gedachte opgekomen, dat onder het bewind van Herriot ook de „Micum“-verdragen plotseling tot het verleden zouden gaan behooren. Niet alleen is men te dezen aanzien teleurgesteld, doch het heeft er zelfs allen schijn van, dat ook tegen het einde van de loopende maand de onaangename en lasige onderhandelingen nog eens aangevangen moeten worden. En dan wellicht onder moeilijker omstandigheden. De Deutsche Regeering toch heeft voor de maand Juli nog een tegemoetkomende houding aangenomen, doordat zij een deel van de door de mijneigenaars te dragen kosten zal vergoeden. Thans echter heeft zij reeds verklaard dit voor de maand Augustus niet te kunnen doen en derhalve zijn de overeenkomsten van Deutsche zijde per 31 Juli opgezegd. Ongetwijfeld behoeven hieruit nog geen ernstige gevolgtrekkingen te worden gemaakt. Het beteekent slechts, dat de Duit-

sche mijneigenaars de „Micum“-overeenkomsten niet op ongewijzigden voet wenschen te verlengen, niet, dat er van uitgesproken onwil ten aanzien van het principe sprake is. Toch kunnen er moeilijke weken worden verwacht, indien de conferentie te Londen geen algemeene richting aangeeft, welke dan de bijzondere maatregelen in het Roergebied zouden kunnen vervangen. Behalve in direct financieel en politiek opzicht hebben de „Micum“-overeenkomsten overigens ook nog een algemeen economisch belang, doordat zij in rechtstreeksche verhouding staan tot den prijs van de Roersteenkolen. Deze prijs is thans met 20 pCt. verlaagd en men hoopt op deze wijze de steenkolen van Opper-Silezië en uit Engeland voor een deel te kunnen verdringen, hetgeen zoowel ten aanzien van de handelsbalans als van de industrie van heilzame werking zou kunnen zijn. Afgewacht dient te worden, of het volle succes kan worden bereikt of gehandhaafd, ook als geen aannemelijke regeling op de aanstaande conferentie of bij de nieuwe „Micum“-onderhandelingen wordt gevonden.

Op de beurs hebben dergelijke overwegingen een remmend invloed uitgeoefend. Overigens zou de animo vermoedelijk toch niet groot zijn geweest. De geldmarkt, hoewel iets ruimer, is nog zeer eng en de enkele goudbalansen, welke tot nu zijn gepubliceerd maken, op een enkele uitzondering na, geen indruk van kracht. Van de groote banken is het tot nu toe alleen de Seehandlung geweest, welke tot het publiceren van een goudbalans is overgegaan en de hier bekend geworden cijfers hebben geen optimisme ten aanzien van de particuliere credietinstellingen in het leven geroepen. Tegelijkertijd is in de speculatie in staats- en meer speciaal in oorlogsleeningen, het eb-getij ingetreden. Nadat voorbijgaand een koers van 420 milliard procent voor laatstgenoemde was bereikt, is een terugslag ingetreden. De stimulans tot den hooger koers was uitgegaan van de parlamentsdebatten omtrent de wijziging in de derde „Steuernot-Verordnung“ en hoewel men in het algemeen niet geloofde aan een valorisatie van de oorlogsleeningen, heeft zich de — in vergelijking met enkele weken geleden — hooge koers toch kunnen handhaven, voornamelijk ook, omdat er groote behoefte bestaat aan direct leveerbare stukken.

Te Parijs is de fondsenmarkt onder den indruk geweest van de controversen, welke zich tusschen Engeland en Frankrijk hebben geopenbaard. In Frankrijk heeft men klaarblijkelijk den indruk ontvangen — terecht of ten onrechte — dat de Engelsche Regeering de leiding van de aanstaande conferentie aan zich wil trekken en hieruit heeft de oppositie tegen de eigen Regeering nieuw voedsel geput. Wellicht is het ook in verband hiermede, dat de Fransche wisselkoers een zwak verloop heeft gehad. Men beschouwt ter beurze van Parijs weliswaar Herriot niet als den meest geschikten verdediger van het Fransche betaalmiddel, doch is er zich aan den anderen kant wel van bewust, dat een nieuwe regeeringsswisseling, zoo spoedig na de jongste verkiezingen, in het buitenland geen goeden indruk zou maken. Voor het overige is de tijd van het jaar eer gunstig voor het Fransche ruilmiddel. Het toeristenverkeer vormt een omvangrijken onzichtbaren export en het ontbreken van groote aankopen voor grondstoffen en voedingsmiddelen werkt er toe mede een gunstigen invloed op de betalingsbalans uit te oefenen. Desondanks is, zooals gezegd, de houding van den Franc niet al te vast geweest, hetgeen zich heeft uitgedrukt in een hoogere waardeering van buitenlandsche fondsen en van binnenlandsche aandelen, doch bij zeer stillen handel.

Te Londen was de tendens eveneens zeer kalm, in afwachting van de komende gebeurtenissen. Ook de beschouwingen omtrent het toekomstig verloop van den sterlingkoers hebben hier eenige terughouding veroorzaakt. Gedurende de achter ons liggende week is de Bank van Engeland nog niet overgegaan tot verhooging van het disconto. Hoewel hieruit geen conclusies te trekken zijn aangaande de meening van de opperste financieele leiding in Engeland, neemt men in Citykringen toch wel aan, dat er verdeeldheid van opinie bestaat ten aanzien van de werkzaamheid eener discontoverhoging, hoewel deze door gezaghebbende personen wordt bepleit als één der noodzakelijke middelen, om de sterlingwaarde tot de goud-pariteit terug te brengen. Voorloopig schijnt de geldmarkt wel geheel los te staan van den discontovoet; ondanks het feit, dat particulier disconto gedurende de afgelopen week dichter tot de officieele noteering is genaderd — in anticipatie op de mogelijkheid van een verhooging door de circulatieinstelling — is de activiteit op de emissie-markt en bij de banken — wat de uitzettingen betreft — niet verminderd. Dit zou kunnen leiden tot den gedachtengang, dat een discontoverhoging niet de uitwerking zou hebben, welke men er in sommige

kringen van verwacht. Wat de emissie-bedrijvigheid betreft, verdient vermelding, dat de Britsche tranche der Hongaarsche herstelleneing een volledig succes is geworden, in tegenstelling b.v. met het in Nederland aangeboden gedeelte. Vooral de kleine inschrijvers hebben een ruim gebruik van de gelegenheid gemaakt. Voor het overige heeft de fondsenmarkt het verloop gehad, dat meerendeels valt op te merken, indien een discontoverhoging wordt verwacht: „gilt-edged” fondsen zijn op een iets lager niveau gekomen. De aandelenmarkt was uitermate stil.

Te New York is de markt niet ongeanimeerd geweest, hoewel de berichten uit handel en industrie nog niet zeer hoopvol luiden. Men is echter de meening toegedaan, dat hier slechts van een tijdelijke reactie sprake is. Vóór alles werkt het bemoedigend, dat van een crisis of van de kans hierop geen sprake kan zijn. De voorraden en de bedrijvigheid nemen zeer geleidelijk af, zoodat plotselinge verliezen op voorraden niet voorkomen. Ondanks de discontoverlaging verminderen de herdisconto's bij de Federal Reserve Banks regelmatig en nemen de beleggingen in obligaties daarentegen toe. Deze positie heeft tot gevolg, dat men in de Vereenigde Staten er van overtuigd is, ieder oogenblik tot uitbreiding van zaken te kunnen overgaan, zoodra zich slechts de gelegenheid hiertoe voordoet. Men vertrouwt, dat deze gelegenheid niet al te lang op zich zal laten wachten. Ook de oogstvooruitzichten spelen een rol bij de optimistische beschouwingen. Voor de graanoogsten is spoedig de mogelijkheid van een globaal overzicht te verwachten; de katoenoogst is, blijkens het onlangs verschenen nader rapport van het departement van landbouw te Washington, ten opzichte van den stand per einde Mei, sterk vooruitgegaan. De algemeene stand werd aangegeven met 71,2 tegen 65,6 in de vorige maand, 69,9 in het vorig jaar op denzelfden tijd en een gemiddelde van de laatste 10 jaren van 74,8. Dergelijke cijfers werken er toe mede een tamelijk hoopvolle stemming te onderhouden.

Ten onzent is de *beleggingsmarkt* zeer vast geweest, in verband met de ruime geldmarkt. Inheemsche staatsfondsen konden hun koersen alle vrij belangrijk verbeteren. Van de buitenlandsche soorten waren Chineezers gevraagd als gevolg van het feit, dat thans de rentebetaling op de „Duitsche” stukken zal worden hervat.

	30 Juni	4 Juli	7 Juli	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922	98 ¹ / ₈	99 ¹ / ₈	99 ¹ / ₁₆	+ ¹ / ₁₆
5 % „ „ 1918	87 ⁵ / ₁₆	88 ³ / ₁₆	88 ³ / ₈	+ ¹ / ₁₆
4 ¹ / ₂ % „ „ 1916	88 ⁷ / ₈	90	90	+ ¹ / ₈
4 % „ „ 1916	79 ¹⁵ / ₁₆	80 ¹⁵ / ₁₆	80 ¹⁵ / ₁₆	+ 1
3 ¹ / ₂ % „ „	73 ³ / ₄	74 ¹ / ₈	74 ¹ / ₄	+ ¹ / ₂
3 % „ „	64 ³ / ₄	65 ¹ / ₂	65 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
2 ¹ / ₂ % Cert. N. W. S.	53	52 ¹⁵ / ₁₆	53 ¹ / ₁₆	+ ¹ / ₁₆
7 % Oost-Indië 1921	101 ⁷ / ₈	102 ³ / ₄	102 ¹ / ₄	+ ¹ / ₈
6 % „ „ 1919	98 ³ / ₈	98 ³ / ₈	98 ³ / ₈	— ¹ / ₈
5 % „ „ 1915	92 ³ / ₈	93 ³ / ₈	93 ³ / ₈	+ ¹ / ₈
5 % Rusland 1906	4 ¹ / ₂	4	4 ¹ / ₁₆	— ⁷ / ₁₆
4 % Rusl. bij Hope & Co.	6 ³ / ₈	5 ¹ / ₂	5 ¹ / ₁₆	— ¹⁵ / ₁₆
4 % Japan 1899	61 ⁵ / ₈	—	—	—
5 % Brazilië 1895	54	52 ¹ / ₁₆	52 ¹ / ₄	— ¹ / ₄
8 % San Paulo 1921	97 ¹⁵ / ₁₆	97 ³ / ₄	98 ¹ / ₁₆	+ ¹ / ₈
6 % Amsterdam 1920	99 ³ / ₄	—	99 ³ / ₄	+ ¹ / ₂
7 % Rotterdam 1920	101 ⁷ / ₈	101 ⁷ / ₈	101 ⁷ / ₈	—

Op de aandelenmarkt hebben de fluctuaties van de aandelen der *Rotterdamsche Bankvereniging* sterk de aandacht getrokken. Reeds gedurende zeer langen tijd bestond ruim aanbod in dit fonds, doch dit kon steeds worden gemaskeerd, doordat geen „open boek” ontstond en het aanbod tegen één koers werd opgenomen, naar men ter beurze onderstelt, door de betrokken bankinstelling zelve. Na het communiqué van De Nederlandsche Bank, waarin werd medegedeeld, dat de circulatiebank met de Rotterdamsche Bankvereniging zou medewerken, indien noodig, tot handhaving van de liquiditeit van deze instelling is, waarschijnlijk door de niet duidelijke redactie van de mededeeling, de tot nu toe latente onrust ter beurze duidelijk voelbaar geworden en heeft zij zich gemanifesteerd in een overwelldig aanbod van de betrokken aandelen, hetgeen echter werd opgenomen door één der meest bekende bankiershuizen. Aanvankelijk scheen het, alsof de verkoopdrang toch den koers omlaag zou forceeren, doch klaarblijkelijk heeft ook de contramane zich tot eenige verkoopen laten verleiden, hetgeen later niet onaanzienlijken steun verschafte. Toch werd ten slotte een verlies van 6 pCt. op de aandelen geleden. De overige bankaandelen werden niet, of slechts zeer matig, geaffecteerd.

De resterende afdelingen van de beurs hebben slechts voorbijgaand onder de onrust te lijden gehad. Spoedig is

de stemming zeer opgewekt geworden. Voor *petroleumaandelen* werkte het stimuleerend, dat het aanbod van „claims” Koninklijk was uitgeschakeld; bovendien trad Parijs op enkele dagen als koper op. Ook voor Geconsolideerde ontwikkelde zich vraag; men was, na de later ontvangen commentaren op de nieuwe wetgeving in Roemenië, minder pessimistisch omtrent de toekomst van de in dat land werkende maatschappijen gestemd.

Rubberaandelen konden zich eveneens aanmerkelijk herstellen, eensdeels in verband met de lichte stijging van den prijs voor het product te London, anderdeels als gevolg van de mededeeling, dat per 1 Augustus a.s. het uitvoerpercentage uit Britsch-Indië waarschijnlijk op 55 pCt. van de standaard-productie zal worden gesteld.

Tabaksaandelen bleven onaangedaan door de minder gunstige berichten uit den tabakhandel in Duitschland. Integendeel ontwikkelde zich hier een zeer gunstige stemming, gebaseerd op globale berekeningen omtrent de winsten van de maatschappijen op de thans voor het grootste gedeelte verkochte oogsten.

Van *mijnnaandelen* verbeterden aandelen Redjang-Lebong aanmerkelijk, voornamelijk in verband met aankopen uit Nederlandsch-Indië.

Suikerwaarden bleven gezocht, als gevolg van de voortgezette verkoopen der V. I. S. P. hoewel de hoogste noteeringen niet behouden konden blijven.

Op de markt voor *industriële aandelen* waren de omzeten uiterst gering; aandelen Jurgens bleken op sommige dagen aangeboden te zijn, in verband met de onrust, ontstaan door de geruchten omtrent de Rotterdamsche Bankvereniging.

	30 Juni	4 Juli	7 Juli	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	122	121 ³ / ₄	122	—
Incasso Bank	93 ³ / ₄	93 ³ / ₄	94	+ ¹ / ₄
Koloniale Bank	187	159 ³ / ₄	160 ³ / ₄	— 26 ³ / ₄ ¹
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	123 ³ / ₄	121 ³ / ₄	122 ³ / ₄	— ¹ / ₄
Rotterd. Bankvereniging	92 ³ / ₄	89	86 ³ / ₄	— 6
Van Berkel's Patent	38	—	—	—
Gouda Kaarsen	11 ¹ / ₄	11	11	— ¹ / ₄
Holl. Draad- en Kabelfabriek	42 ³ / ₄	43 ³ / ₄	44	+ ¹ / ₄
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	50 ³ / ₈	49 ³ / ₄	48 ³ / ₄	— 2 ³ / ₈
„ „ „ pr. aand.	55 ³ / ₄	57 ³ / ₈	57 ³ / ₄	+ ¹ / ₄
Leerdam Glasfabrieken	20 ³ / ₄	22 ¹ / ₈	22 ³ / ₄	+ 2
Philips' Gloeilampenfabriek	274 ³ / ₄	273	272 ³ / ₄	— 2
Vereenigde Blikfabrieken	89 ³ / ₄	83	82 ¹ / ₂	— 6 ³ / ₄
Vereen. Chemische Fabrieken	40	40 ³ / ₄	40	—
Compania Mercantil Argent.	19 ³ / ₈	15 ³ / ₄	15	— 4 ³ / ₈
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	161 ³ / ₄	158 ³ / ₄	158 ³ / ₄	— 2 ¹ / ₂
Handelsverg. Amsterdam	486 ³ / ₄	459	457 ³ / ₄	— 29 ¹
Handelsverg. Reiss & Co.	33 ¹ / ₈	33	33	— ¹ / ₈
Int. Crediet- en Handelsverg. Rotterdam	185	186	186	+ 1
Linde Teves & Stokvis	81 ³ / ₄	80 ³ / ₄	81 ³ / ₄	— ¹ / ₄
Redjang Lebong Mij. n. b. Mij.	163 ¹ / ₂	177	182 ³ / ₄	+ 19
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	143 ³ / ₄	142 ⁷ / ₈	149 ³ / ₄	+ 6 ¹
Kon. Petroleum-Mij.	331 ³ / ₄	350 ³ / ₄	353 ³ / ₄	+ 22 ³ / ₄
Phoenix Oil	92	94	92 ³ / ₄	+ ¹ / ₂
Amsterdam-Rubber-Mij.	122	129 ¹ / ₈	130 ³ / ₄	+ 8 ³ / ₄
Kendeng Lemboe	161	173	174	+ 13
Oost-Java-Rubber-Mij.	186	195 ³ / ₄	195	+ 9
Deli-Batavia Tabak Mij.	293	298 ³ / ₄	300	+ 7
Deli-Maatschappij	340 ³ / ₄	346	351	+ 10 ³ / ₄
Senembah-Maatschappij	298	305	310	+ 12

1) ex. div.

Scheepvaartandaelen waren zeer kalm, doch vast, ondanks de minder gunstige berichten van de vrachtenmarkt.

	30 Juni	4 Juli	7 Juli	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	67 ¹ / ₂	69	70 ³ / ₄	+ 3
„ „ „ gem. eig.	58 ³ / ₄	57	57 ³ / ₄	— 1
Hollandsche Stoomboot-Mij.	17 ³ / ₄	17 ¹ / ₈	17	— ¹ / ₄
Java-China-Japan-Lijn	86	82 ³ / ₄	83	— 3
Kon. Hollandsche Lloyd	7 ³ / ₄	7 ³ / ₄	—	—
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	64	65	64	—
Konink. Paketvaart-Mij.	136 ¹ / ₄	135 ³ / ₄	136 ³ / ₄	+ ¹ / ₄
Maatschappij Zeevaart	71	66	68	— 3
Nederl. Scheepvaart-Unie	117	118 ³ / ₄	120	+ 3
Nievelt Goudriaan	89	85	83	— 6
Rotterdamsche Lloyd	114 ³ / ₄	114 ³ / ₄	114 ³ / ₄	— ¹ / ₄
Stoomv.-Mij. „Nederland”	131 ¹ / ₄	130	131 ³ / ₄	+ ¹ / ₄
„ „ „ Noordzee”	24	21 ³ / ₄	21	— 3

De *Amerikaansche markt* bleef opgewekt bij geringe omzeten.

	30 Juni	4 Juli	7 Juli	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	68½	68	68	- ½
Anaconda Copper	68½	66½	65½	- 2½
Studebaker Corp.	90¾	94	95	+ 4½
Un. States Steel Corp.	106½	109	107½	+ 1 ½
Atchison Topeka	110 1/10	110½	110 1/8	+ 1/10
Erie	30	29 9/10	29½	- 1/2
Southern Pacific	100½	100 7/8	100½	+ ¼
Union Pacific	147 3/8	147	146½	- 7/8
Int. Merc. Marine orig. gew.	9½	9 1/8	9 17/32	+ 1/32
" " " " pref.	37 1/8	37 1/10	37 1/10	+ 1/10

1) ex. div.

De *geldmarkt* is in het verloop van de berichtsperiode ruimer geworden; prolongatie was à 2½ pCt., na 3 pCt. verkrijgbaar.

GOEDERENHANDEL

GRANEN.

7 Juli 1924.

Weder stond deze week de tarwemarkt sterk onder den invloed van oogst- en wederberichten. Deze liepen echter ditmaal in de verschillende landen nogal uiteen en het gevolg was een eenigszins onzekere stemming. In Canada, waar men geklaagd had over de droogte, die het inhalen van den achterstand van ongeveer 14 dagen belemmerde, is intusschen regen gevallen, die in den loop der week eenige prijsverlaging ten gevolge had. Het is voor de tarwemarkt van zeer groote beteekenis, hoe gedurende deze maand zich de Canadeesche tarweoogst ontwikkelt. Volgens een onlangs door de Firma Broomhall te Liverpool gepubliceerde berekening, zou van den gezamenlijken uitvoer uit de verschillende uitvoerlanden van tarwe in het komende seizoen 1/3 gedeelte uit Canada moeten komen, en het totaal zou juist voldoende zijn om te voorzien in de behoefte der invoerlanden. Zoodra dus in Canada de oogst tegenvalt, is volgens deze berekening de Europeesche tarwevoorziening in gevaar en het valt niet te ontkennen, dat de bekende achterstand van 14 dagen, die voor de Canadeesche zomer-tarwe nog steeds schijnt te bestaan, in verband daarmee een niet te onderschatten gevaar oplevert. Wanneer de oogst in Canada laat is, bestaat altijd wegens den korten zomer gevaar voor vorstschade. Later was de markt weder wat vaster, doch het voortgaan van het gunstige weder heeft ten slotte tot verdere prijsverlaging geleid. Op 7 Juli sloot de markt te Winnipeg voor October 1/8 en voor December 3/4 d.c. per 60 lbs. lager dan op 30 Juni, nadat intusschen bij het begin der week eene prijsverhoging had plaats gevonden van 1 à 1½ cent. De berichten uit de Vereenigde Staten bevestigden de verwachting, dat sedert het begin van Juni de vooruitzichten voor de wintertarwe veel beter zijn geworden. Verschillende particuliere opbrengstramingen zijn deze week gepubliceerd, en ofschoon alle tot een lager cijfer komen dan in het begin van Juni, blijven zij toch vrij belangrijk boven de 509 miljoen bushels, waarop de opbrengst op 1 Juni door het Ministerie van Landbouw te Washington werd geraamd. Zij variëren van 520 tot 535 miljoen bushels. Ook voor de zomertarwe zijn de bedoelde particuliere schattingen grooter dan die van het Ministerie van Landbouw op 1 Juni, dat toen een opbrengst van 180 miljoen bushels aangaf. De tegenwoordige schattingen loopen uiteen van 194 tot 202 miljoen en van sommige zijden wordt zelfs verwacht, dat de oogst nauwelijks kleiner zal zijn dan in het vorige jaar, toen hij 213 miljoen bushels bedroeg. Het oogsten der wintertarwe gaat in de Vereenigde Staten voort. In het Westen geschiedt dat onder gunstige omstandigheden en het ziet er naar uit, dat de opbrengst in Kansas en Oklahoma zeer bevredigend zal zijn. Ten Oosten van den Mississippi heeft het nu en dan geregend en daar wordt voor een natten oogst gevreesd, doch over het algemeen wordt de verbetering, waarvan in de laatste weken telkens sprake is geweest, bevestigd. De markt te Chicago was dan ook deze week gewoonlijk niet vast, en op sommige dagen bestond een neiging tot prijsverlaging. Op 7 Juli vond zelfs een belangrijke daling plaats, vooral wegens den beteren stand der zomertarwe in de Vereenigde Staten en Canada. Tegenover 30 Juni bedroeg die prijsverlaging voor Juli 2 1/8 en voor September 3 3/8 cent per 60 lbs. Vast was aanvankelijk weder Argentinië, ofschoon in dat land zelf de nieuwe tarwe zich zeer goed ontwikkelt, en de aanvoeren in de havens bij voortdurend groot zijn. Ook de verschepingen echter bleven van ruimen omvang, en daar de Argentijnsche tarwe in Europa geregeld afname blijft vinden, onderdond de markt nauwelijks den druk der groote aanvoeren. Wegens de verbetering van den toestand in Noord-Amerika

konden echter aan de termijnmarkten te Buenos-Aires en Rosario de verhoogde prijzen zich niet handhaven en op 7 Juli werd tarwe op Juli en September daar nog slechts 5 centavos per 100 KG. hooger tot 10 centavos lager goteerd dan een week te voren. Het valt niet te ontkennen, dat ondanks deze prijsverlagingen der laatste dagen factoren blijven bestaan, die aanleiding zouden kunnen zijn tot een herstel der vaste stemming. Vooral kan in die richting werken het vooruitzicht, dat in het komende seizoen lang niet die overvloed van tarwe bestaan zal, die wij in 1923/24 hebben gekend. Wel is den laatsten tijd de stand der Europeesche oogsten beter geworden, doch het staat vast, dat in verschillende landen van Zuid-Europa en bovendien in Noord-Afrika belangrijke schade door droogte is geleden, zoodat de gezamenlijke invoerlanden over belangrijk minder eigen tarwe te beschikken zullen hebben dan uit den vorigen oogst. In een groot gedeelte van West-Europa is dit echter niet het geval. In Engeland zijn de vooruitzichten namelijk uitstekend. Ook Frankrijk rekent op een goeden oogst, doch daar uit Algiers en Tunis geen invoer mogelijk zal zijn, zal meer uit andere uitvoerlanden moeten worden ingevoerd. Duitse berichten spreken nog steeds van zeer gunstig weder, en de verwachting, dat de oogst zeer zal meevallen. Uit Rusland wordt van officieele zijde bij voortdurend beweerd, dat de totale opbrengst van den graanoogst niet zal achterstaan bij die van het vorige jaar. Weliswaar wordt niet ontkend, dat in verschillende deelen van het land groote schade geleden is door langdurige droogte en hitte, die ook nu nog vooral langs den Wolga en in het Zuid-Oosten van het land voortduren, doch de uitzaai is zooveel grooter geweest dan in het vorige jaar, dat de totaalopbrengst niet geringer zal blijken te zijn, en dat een flinke uitvoer ook dit jaar zal kunnen plaats vinden. Het is zeker voor Rusland te hopen, dat deze berichten juist zijn, omdat een herstel der Russische economische toestanden in hooge mate afhankelijk is van den graanuitvoer, doch het staat te bezien, of die officieele berichten niet te gunstig zijn gekleurd. Wegens de afwisselend gunstige en minder goede oogstberichten en de daarmee verband houdende wisselende stemming, was ook in Engeland de houding der tarwemarkt nu en dan weifelend. De vraag van de zijde der Engelsche maalindustrie bleef echter de geheele week goed en de omzet was dan ook nu en dan van flinken omvang, waarbij ten slotte vrij belangrijk hogere prijzen voor Canadeesche tarwesoorten werden betaald. Dit geldt slechts voor parcels en aan de ladingmarkt was de omzet gewoonlijk van weinig beteekenis. Slechts een enkele dag maakte daarop eene uitzondering, toen een flink aantal ladingen Britsch-Indische en Australische tarwe werd omgezet. Op het vasteland bleef vooral in het begin der week de belangstelling voor tarwe onbevredigend. Later verbeterde zij in Nederland en aan de Duitse markten langs den Rijn. In Nederland is de laatste dagen veel tarwe gekocht, bijna uitsluitend Platatarwe, en ook aan den Duitschen Boven- en Beneden-rijn werden nu en dan zaken gedaan, waarbij echter de Duitse credietnood zeer belemmerend werkte. Een gedeelte van het door deze Nederlandsche en Duitse zaken opgenomen aanbod kwam uit Italië, waar ondanks de verwachting, dat de oogst ongeveer 6 miljoen quarters kleiner is dan in het vorige jaar, zeer weinig kooplust bestaat. Enkele naar Italië onderweg zijnde ladingen Platatarwe werden naar Nederland gedirigeerd en hier verkocht. Naar Noord-Duitschland bleven zaken in spoedige tarwe klein, doch de laatste dagen bestond daar groote belangstelling voor nieuwe hardwinter tarwe, op Juli-aflading, waarin vrij omvangrijke zaken tot stand kwamen. Ook werden zulke zaken gedaan naar België, dat tevens geregeld spoedige tarwe kocht, waarbij in tegenstelling met overige vastelandsche invoerlanden zich geregeld Australische soorten bevonden. De tarweverschepingen uit Australië blijven voortdurend op flinken voet voortgaan en de vooruitzichten voor het nieuwe gewas zijn daar zeer goed.

Rogge is vast, doch zaken van Noord-Amerika komen nauwelijks voor. De markt te Chicago was dan ook, na eenige vaste dagen in het begin der week, later flauw, en de belangrijke prijsverhoging, die aanvankelijk te constateeren viel, ging geheel verloren. Het slot is zelfs ongeveer 4 1/2 cent per 56 lbs. lager dan op 30 Juni. Nog steeds bevindt zich te Hamburg een groote hoeveelheid overkocht Noord-Amerikaansche rogge, en ofschoon de kansen op verkoop tengevolge van geringe voorraden in het binnenland wel verbeteren, vormen de Duitse financieele moeilijkheden zoo'n groote belemmering voor de zaken, dat slechts zeer kleine hoeveelheden konden worden opgenomen. Nieuw aankomende partijen worden nog steeds ver beneden Amerikaansche pariteit verkocht. In Nederland is reeds geruimen tijd de handel in Noord-Amerikaansche

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Juli	Maïs Juli	Haver Juli	Tarwe Juli	Maïs Juli	Lijnzaad Juli
5 Juli '24	113 $\frac{1}{8}$	97 $\frac{1}{8}$	50 $\frac{1}{8}$	13,50	8,65	22,10
28 Juni '24	114 $\frac{3}{8}$	93 $\frac{3}{8}$	53 $\frac{3}{8}$	13,05	8,15	21,65
5 Juli '23	102 $\frac{3}{8}$	79	38 $\frac{3}{8}$	11,30 ¹⁾	8,50 ¹⁾	21,80 ¹⁾
5 Juli '22	116 $\frac{1}{2}$	63 $\frac{1}{2}$	36 $\frac{1}{2}$	12,85 ¹⁾	8,— ¹⁾	21,15 ¹⁾
5 Juli '21	117 $\frac{1}{2}$	58 $\frac{1}{2}$	34 $\frac{1}{2}$	17,15 ¹⁾	8,30 ¹⁾	19,30 ¹⁾
20 Juli '14	82	56 $\frac{1}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

1) Per Augustus.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	7 Juli 1924	30 Juni 1924	9 Juli 1923
Tarwe*	13,50	13,85	13,25
Rogge (No. 2 Western) ..	10,15	10,—	8,75
Maïs (La Plata)	181,—	176,—	187,—
Gerst (48 lb. malting) ...	213,—	206,—	168,—
Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	10,40 ⁵⁾	9,90 ⁵⁾	9,25
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	12,50	12,20	10,80
Lijnzaad (La Plata) ... ²⁾	417,—	413,—	432,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	29 Juni/5 Juli 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	29 Juni/5 Juli 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	11.965	495.532	369.938	—	13.957	31.086	509.489	401.824
Rogge	21.234	252.589	241.988	—	3.775	485	256.364	242.473
Boekweit	—	11.921	7.006	—	—	—	11.921	7.006
Maïs	6.181	353.135	321.071	1.500	58.655	47.715	411.790	368.786
Gerst	9.177	254.719	106.427	—	27.821	7.062	282.540	113.489
Haver	597	97.714	43.851	—	305	533	98.019	44.384
Lijnzaad	897	127.454	80.371	—	43.447	48.156	170.901	128.527
Lijnkoek	1.850	105.248	116.788	—	700	—	105.948	116.788
Tarwemeel	3.103	131.437	41.606	700	13.707	3.864	145.144	45.470
Andere meelsoorten	87	3.655	1.227	—	—	—	3.655	1.227

rogge zeer klein. In de behoefte wordt bijna geheel door Russische rogge voorzien. De verschepingen uit Rusland waren echter in de laatste week slechts zeer klein, en telkens werden hoogere prijzen voor stoomende partijen betaald. Daardoor trekt ook Platarogge, waarvan het aanbod weder iets grooter is, sterker de aandacht, nu zij goedkoper dan alle andere roggesoorten wordt aangeboden.

In de Maïsmarkt is reeds dadelijk bij het begin der week een belangrijke verandering ingetreden. Wel blijven de verschepingen van Argentinië buitengewoon groot, en de zeer omvangrijke hoeveelheid naar Europa onderweg zijnde maïs neemt nauwelijks af, doch de druk, die door de groote verscheping van Argentinië onlangs werd uitgeoefend, is sterk verminderd. Vooral is dat het gevolg geweest van de verkoopen van Argentijnsche maïs naar Noord-Amerika, waar zoowel Canada als de Vereenigde Staten hunne inkoop van Platamaïs hebben voortgezet. De vooruitzichten voor den Noord-Amerikaanschen maïsoogst schijnen werkelijk zeer ongunstig te zijn. Particuliere ramingen der opbrengst varieeren van 2530 tot 2730 miljoen bushels terwijl in 1923 3054 miljoen bushels werden geoogst. De maïsmarkt te Chicago blijft dan ook vast, met zeer hooge prijzen en ofschoon de zaken in Platamaïs naar Noord-Amerika wel eenige prijsverlaging tengevolge hadden, was de markt op 7 Juli weder zeer vast. Het valt niet te verwonderen, dat door dit alles ook in Argentinië de markt voor maïs vast blijft. Wel trad eenige prijsverlaging in, als reactie op de voorafgaande zeer sterke stijging, doch het slot op 7 Juli aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario was nog 20 à 25 centavos per 100 KG. hooger dan een week tevoren. Deze handhaving der Argentijnsche vaste stemming deed zich ook in Europa gevoelen, waar de mattere stemming, die in het midden der week was ontstaan, weer verbeterde. Vooral in Engeland doch ook op sommige vastelandsche markten vonden deze week groote zaken in Argentijnsche Maïs plaats, zoowel in parcels als in ladingen, waarbij belangrijke premies worden betaald voor verwijderde posities. Ook enkele ladingen Roemeensche maïs werden in het begin der week door Engeland uit de markt genomen, terwijl twee ladingen witte Zuid-Russische, ter verscheping in Juli en Augustus naar Engeland werden gekocht. Het aanbod van Roemenië is echter verder zeer klein. Roemeensche maïs werd verkocht naar Tunis en Algiers en ofschoon de verschepingen van den Donau deze week wel weder wat grooter waren, is het aanbod naar West-Europa uiterst beperkt. Voorraden Roemeensche maïs te Antwerpen zijn grootendeels opgenomen door Nederland, terwijl eene spoedig verwachte lading Galfoxmaïs dezer dagen eveneens naar Rotterdam werd gedirigeerd en een andere naar die haven verkocht. Het ziet er meer en meer naar uit, dat Platamaïs geruimen tijd bijna geheel zal moeten voorzien in de behoefte der invoerlanden en het is dus zeer goed mogelijk, dat deze monopolistische positie voor Argentinië leiden zal tot verdere prijsverhoging. Voor-

loopig echter is van een tekort nog allerminst sprake, nu naar vrijwel alle havens van West-Europa zeer groote hoeveelheden Argentijnsche maïs onderweg zijn. Slechts bestaat een tekort aan andere maïsoorten, die in Nederland gaarne voor malerij worden gekocht. In tegenstelling met het vorige jaar zal Zuid-Afrika niet in staat zijn om in dat tekort in belangrijke mate te voorzien. Wel werden onlangs twee kleine ladingen Zuid-Afrikaansche maïs naar Engeland verkocht, doch het aanbod is verder zeer beperkt, in verband met het kleine overschot, dat Zuid-Afrika voor export beschikbaar heeft.

Zeer vast is de markt voor gerst. Wel waren de wereldverschepingen van dit artikel deze week groot doch zij bestonden voor het grootste gedeelte uit Britsch-Indische gerst, die in den laatsten tijd bijna alleen door Engeland wordt gekocht. De verschepingen dezer week waren zelfs geheel voor Engeland bestemd. In het begin der week werd een lading Russische gerst door Engeland opgenomen. Later vonden twee zulke ladingen gretig koopers in Nederland tot sterk stijgende prijzen, en ook Donaugerst wordt daar de laatste dagen sterk gevraagd. Door het algemeen kleine aanbod van gerst had die vraag voor alle soorten een sterke prijsstijging tengevolge, wat echter geen toename van het aanbod uitlokte. Roemenië schijnt nog slechts zeer weinig gerst beschikbaar te hebben, want de nieuwe oogst laat zich slecht aanzien. In het begin der week bestond eenig aanbod van Roemenië ter verscheping in Augustus/September, dat echter niet tot zaken leidde. Ook in Noord-Duitsland bestaat voor spoedige gerst goede vraag, en in Engeland worden eveneens stijgende prijzen betaald. De laatste dagen is de vraag daar echter afgenomen.

Voor haver was de belangstelling in Engeland in het begin der week bevredigend, met hoogere prijzen voor Argentijnsche soorten. In tegenstelling met de vorige weken werd van Argentinië deze week weder meer haver afgeladen. De vooruitzichten voor de opbrengst van den haver-oogst in Noord-Amerika blijven gunstig, en Canadeesche haver was geleidelijk wat goedkoper te koop. Op het vasteland bleef de omzet van haver beperkt.

SUIKER.

De wereldsuikermarkten bleven prijshoudend gestemd, totdat bekend werd, dat de Duitse Regeering weer voor verdere 100.000 tons suiker toestemming voor export had verleend. Het is weliswaar niet waarschijnlijk, dat deze geheele hoeveelheid uitgevoerd zal worden met het oog op de binnenlandsche consumtie, doch heeft het bericht niet nagelaten op de verschillende markten eenigen druk uit te oefenen.

In Amerika, waar de vorige week, de slotnoteringen voor Spot Centr. en op de termijnmarkt 5,34 en resp. 3,53; 3,68; 3,56 en 3,35 waren, openden Spot Centr. deze week vaster met 5,40, om te sluiten op 5,21, terwijl de openings-

en slotnoteeringen met het daartusschen liggende laagste punt op de termijnmarkt als volgt waren:

Juli	3,47/3,35/3,42
September	3,60/3,46/3,52
December	3,49/3,37/3,44
Maart	3,27/3,18/3,22

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 49.000 tons, de versmeltingen 81.000 tons en de voorraden 192.000 tons.

In Cubasuiker ging niet veel om en werd deze soort voor prompte levering verhandeld tot prijzen dalende van 3½ d.c. tot 3⁷/₁₆ d.c. c. & f. New York.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 28 Juni '24 ..	24.270	23.755	94.051
Tot. sedert 1 Dec. '23-28 Juni '24	3.294.093	3.191.638	3.217.381
Werkende fabrieken	5	6	20
Weekexport 28 Juni '24	79.327	42.525	166.949
Tot. sedert 1 Jan. '24-28 Juni '24	2.505.952	2.602.329	2.374.560
Totale voorraad op 28 Juni '24	788.141	590.209	862.551

De opbrengst in Cuba bedroeg op 4 dezer 4.032.000 tons tegen 3.595.000 tons in 1923. Indien de thans werkende fabrieken slechts dezelfde hoeveelheid afleveren als verleden jaar, zal Guma's raming van 4.075.000 tons reeds bereikt worden, maar het laat zich aanzien, dat naar alle waarschijnlijkheid de oogst 4.100.000 tons zal bedragen.

Czarnikow geeft het volgende overzicht der zichtbare voorraden.

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Juni '24	566.000	651.000	306.000
Tsjechoslowakije 1 Juni '24 ..	173.000	147.000	128.000
Frankrijk 1 Juni '24	97.000	119.000	76.000
Nederland 1 Juni '24	79.000	99.000	128.000
België 1 Juni '24	46.000	45.000	41.000
Gr.-Britannië en Ierl. 1 Juni '24	402.000	352.000	338.000
Totaal (Europa) ..	1.363.000	1.413.000	1.017.000
Atlant. havens V.S. 2 Juli '24	192.000	164.000	193.000
Cuba 28 Juni '24	788.000	590.000	862.000
Totaal ..	2.343.000	2.167.000	2.072.000

F. O. Licht raamt de laatste Europeesche bietsuiker oogsten in vergelijking met de opbrengst van het voorafgaande jaar thans als volgt:

	1923/24	1922/23
	Tons	Tons
Duitschland	1.125.000	1.463.000
Tsjechoslowakije	1.030.000	726.472
Oostenrijk	48.000	24.468
Hongarije	125.000	82.000
Frankrijk	495.000	493.000
België	300.000	268.928
Nederland	232.000	255.592
Denemarken	109.000	90.000
Zweden	150.000	71.800
Polen	405.000	301.890
Italië	350.000	297.280
Spanje	175.000	170.000
Rusland	360.000	220.000
andere landen	170.000	108.000
Totaal (Europa)	5.074.000	4.572.430

De vooruitzichten voor de te velde staande bietoogsten blijven gunstig en mag een groote opbrengst verwacht worden niet alleen wegens uitbreiding van het areaal, doch ook wegens een hooger rendement.

Op Java was de markt vast en vonden vooral uit oogst 1925 verdere belangrijke verkoopen plaats tot f 12½ voor Superieur en f 11½ tot 11¼ voor No. 16 en hooger en No. 12/14, waardoor de totale verkoopen uit den oogst 1925 gebracht worden op ruim 6 miljoen picols. Uit den oogst van dit jaar verkocht de Trust Superieur tot f 13¼. Herverkoopen van Superieur vonden plaats tot omstreeks f 14 voor Juli en 13½ voor Aug./Sept.-levering.

Hier te lande werd de markt sterk beïnvloed door het bericht uit Duitschland. De markt opende op f 24¼ voor Aug. en f 21¾ voor Dec., hetgeen ongeveer f 1 lager was dan aan het slot der vorige verslagweek. De prijzen brokkelden nog verder af tot resp. f 23½ en f 21¾, waarna vooral de vaste stemming op Java zich ook hier deed gevoelen en de noteeringen weer aantrokken. Aan het slot werd voor Aug. f 24½ en voor Dec. 21¼ geboden. De omzet bedroeg ongeveer 5300 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen		New York 96 pCt. Centrifugals	
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Juli/Aug.		Cuba's 96 pCt. c.t.f. Juli/Aug.
		Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
4 Juli '24	f 24 ⁵ / ₈	42/6	20/-	19/-	1)
27 Juni '24	„ 25 ⁹ / ₁₀	42/-	22/-	19/6	5,34
4 Juli '24	„ 30	62/9	23/9	24/6	6,91
4 Juli '23	„ 24 ⁹ / ₈	56/3	19/9	17/-	4,79
4 Juli '14	„ 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

1) Gesloten.

KATOEN.

De Amerikaanse katoenmarkt is grootendeels onder den invloed van de weerberichten en „professional operators” in New York en Liverpool, waardoor de Julitermijn aan groote fluctuaties onderhevig is. Het tweede Bureaubericht over de oogstconditie zal vandaag te New York worden gepubliceerd en hier na sluitingstijd bekend worden. Merkwaardig is het, dat Mid-American 30 Juni het laagst noteerde, nl. 16,44 tegen het hoogst op 1 Juni jl., nl. 18,14, hoewel prijzen deze week ten slotte slechts weinig veranderd zijn. Ook Egyptische futures hebben gefluctueerd en noteerde fully good fair spot gisteren 23,05 tegen 23,60 verleden week. De berichten over den oogst luiden nog steeds gunstig.

Spinners van Amerikaanse garens hebben moeite hun productie te verkoopen en er wordt over het algemeen weinig gedaan, hoewel er hier en daar nog wel enkele posten voor dhooties zijn afgesloten. Noteeringen blijven onveranderd, doch in geval van zaken zijn er meestal wel kleine concessies te krijgen. Van het Continent meldt men een geringe vraag naar getwijnde garens. Het einde van de uitsluiting in Holland heeft tot nu toe weinig invloed op onze markt gehad, daar men slechts kleine hoeveelheden vandaar koopt. Over Egyptische garens valt weinig nieuws te melden, ook al omdat het Boltondistrict, het voornaamste productiecentrum voor deze soorten, deze week voor de jaarlijksche vacantie gesloten is.

Voordat er meer zekerheid is over den loop van katoenprijzen, valt er over de doekmarkt weinig te zeggen, terwijl men in Indië met belangstelling de ontwikkeling der monsoon volgt. Er heerscht voor deze markt een behoorlijke vraag, doch elke tijdelijke daling van katoenprijzen brengt een uitstel van zaken mede. Prijzen blijven vast, doch koopers wachten op lagere aanbiedingen van verkoopers of op een vastere katoenmarkt, welke hun in staat stellen meer te bieden; diengevolge gaat er in de doekmarkt thans weinig om in afwachting van de verdere ontwikkeling van het ruwe materiaal.

25 Juni 6 Juli Oost. koersen. 24 Juni 1 Juli
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op India 1/5 1/5
 F.G.F. Sakellaridis 23,60 23,35 T.T. op Hongkong 2/4⁵/₈ 2/4⁵/₈
 G.F. No. 1 Oomra 10,80 10,55 T.T. op Shanghai 3/3 3/3¹/₂

Noteering voor Loco-Katoen.

	3 Juli 1924	27 Juni 1924	20 Juni 1924	3 Juli 1923	3 Juli 1922
New York voor Middling ...	29,75 c	30,25 c	29,65 c	27,25 c	23,75 c
New Orleans voor Middling	28,35 c	28,80 c	29,35 c	27,50 c	22,50 c
Liverpool voor Fy Middl. ...	16,57 d	17,43 d	17,49 d	16,12 d	13,16 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaanse havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '23 tot 3 Juli '24	Overeenkomstige periode				
		1922-'23	1921-'22			
Ontvangsten Gulf-Havens.	6.787	5.755	6.143			
„ Atlant.Havens						
Uitvoer naar Gr.Brittannië				1.650	1.281	1.701
„ „ 't Vasteland				3.925	3.391	4.102
„ „ Japan	***	***	***			

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	27 Juni '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	318	319	747
Binnenland	215	342	502
New York	55	88	207
New Orleans	84	75	150
Liverpool	201	188	510